

REUNIFICACIÓ O UNIFICACIÓ

Des de que al novembre passat es varen donar les primeres passes cap a la desaparició del mur de Berlín, els camins que seguien les "dues Alemanyes" varen deixar de ser divergents. La velocitat amb la qual s'estan desenvolupant els aconteixements a l'Est europeu ha propiciat que la convergència entre la RFA i la RDA es produeixi abans del que s'esperava.

Actualment ningú parla ja de les "dues Alemanyes". Tothom pensa en la futura "Gran Alemanya". Però la nova Alemanya quines fronteres té, d'on surt? De la reunificació o de la unificació de les terres alemanyes? Aquesta diferenciació pot semblar sols lingüística, però no ho és per a un txec o un polac.

Parlar de reunificar és referir-se a quelcom que ja havia estat unit. Aquí és on sorgeixen els temors, ja que això implica referir-se a l'Alemanya anterior a la II Guerra Mundial. L'Alemanya d'entreguerres comprenia territoris que avui pertanyen a Polònia, sense comptar els Sudets o Austria, que es va anexionar abans de començar la guerra. Parlar de reunificació implica una variació de les fronteres. Els polítics alemanys són conscients de les suspicàcies que pot aixecar el terme "reunificació" entre els seus veïns, i l'han canviat ràpidament pel de "unificació", referint-se només als territoris actuals de la RFA i la RDA. Tot i això, l'ambigüitat d'en Helmut Kohl a l'hora de reconèixer les fronteres orientals de la RDA no ajuden gens ni mica a dissipar temors a aquelles nacions els territoris de les quals varen pertanyer a Alemanya.

D'altra banda, les declaracions del Partit Republicà de la RFA respecte a les minories alemanyes que hi han a d'altres països han creat inquietuds a Txecoslovàquia i Austria, que ja coneixen de la presència alemanya al seu territori.

La unificació, si s'admet aquest terme, planteja una nova incògnita. Es farà partint d'una relació d'igualtat o bé la RFA absorirà a la RDA? La unió econòmica és una qüestió que s'està debatint ara, a l'espera d'una ràpida decisió sobre el tipus de canvi entre les dues monedes. El poder econòmic-industrial de la RFA, junt amb les dificultats polítiques que atrevesen els partits i el govern a la RDA, porten a pensar que s'acabarà imposant un tipus de canvi proper al criteri de la RFA (dos per un). Si a tot això afegim el fet que gran part de la indústria de la RDA està obsoleta i la seva recuperació requerirà fortes inversions, que procediran en la seva major part de la RFA, podem arribar a la conclusió que la unió entre les dues Alemanyes no es portarà a terme en un plànol d'igualtat.

Els beneficis de l'economia de mercat i l'accés a una gran varietat de productes segueix sent una temptació per als ciutadans de la RDA, però això no amaga certs temors: d'una banda, tenen por que els seus estalvis es redueixin al mateix temps que els preus pugen; i d'altra banda, no volen perdre els avantatges socials aconseguits durant el règim anterior. En definitiva, tenen recels de passar a ser ciutadans de segona després que el seu país sigui absorbit.

SEGUNDO PROGRAMA MASTER EN CIDOB

El Instituto Universitario de Estudios Internacionales del CIDOB, adscrito a la Universidad Autónoma de Barcelona, organiza el segundo Programa Master de los últimos dos años a partir del curso 1990-91, en el que se estudiará la realidad internacional desde la perspectiva de las Ciencias Sociales, con especial atención a las disciplinas de Ciencia Política, Economía, Derecho y Relacio-

nes Internacionales.

Con el objetivo de formar profesionales especializados, el Programa se dirige principalmente a quienes desarrollan su actividad en Organismos internacionales, en el campo diplomático, en la Administración Pública o empresas privadas, periodistas, investigadores o estudiosos de temas internacionales.

El programa se desarrollará en dos

años, entre noviembre y mayo, con 22 semanas por curso, y por tres horas durante 4 días a la semana.

Los licenciados o doctores interesados, con conocimientos de inglés y francés, podrán solicitar su inscripción o más información en la secretaría del programa en la sede del CIDOB, Elisabets 12, 08001 (302 64 95), desde el 1 de junio hasta el 15 de setiembre de este año.

SETMANA CULTURAL CATALANA-LIBANESA

Objectius:

- 1.- Donar a conèixer la situació actual libanesa i la seva cultura.
- 2.- Estimular i canalitzar la solidaritat envers el poble libanés.

Organitza:

- Comitè de Solidaritat Catalunya-Líban

Amb la col.laboració:

- Ajuntament de Barcelona
- CIDOB

Dies:

Setmana del 15 al 19 de Maig 1990.

Lloc:

CIDOB

ACTIVITATS

15-20 Maig: Exposició Pintura de pin-

tors àrabs residents a Barcelona.

Exposició d'artesanies libaneses.

Dimarts, 15: 18.30 hs. Taula rodona.

"El Líban, com sortir de la guerra?"

Participants:

- Tomás Alcovero, corresponsal de La Vanguardia a Beirut.

- Habib Sadek: President del Consell Cultural del Sud-Líban, ex-secretari general de l'Unió d'Escriptors Libanesos.

- Presentació a càrrec de Josep Ribera, director de la Fundació CIDOB.

Dijous, 17: 18.30 hs. Taula rodona.

"La solidaritat Catalano-Libanesa"

Participants:

- Agustí de Semir, President d'honor del

Comitè Solidaritat Catalunya-Líban.

- María Carreño, Presidenta del Comitè Solidaritat Catalunya-Líban.

- Mauhamed Elsaheb: Representant del Socors Popular Libanés.

Divendres, 18: 18.30 hs. Taula rodona.

"La literatura àrab-libanesa"

Participants:

- Carmen Ruiz Bravo: "Asociación de Amistad Hispano-Arabe".

- Habib Sadek, ex-secretari general de l'Unió d'Escriptors libanesos.

21.30 hs. Actuació musical. "Alwattan"

Dissabte, 19: 11 hs. Sessió de Clausura

amb la presència de l'Ambaixador del Líban a Espanya.

DCIDOB
Revista de Relacions i Cooperació Internacional

Subscripció anual (5 números):
1500 ptes.
A partir del número

FORMA DE PAGAMENT:
 Xec nominal
 Domiciliació bancària

Nom i cognoms
Carrer N.º
Població D.P. Tel.

Data Signatura:

SUBSCRIBCIÓ DCIDOB

Banc o Caixa
Adreça
Població D. P.
Nom del titular

Senyor Director:
Prego a vostè que prengui nota de carregar al meu compte/a la meva llibreta obert/a en aquesta entitat, els rebuts que presentarà CIDOB.

Atentament,
(Signatura)

Signat per
Adreça del titular
N.º compte/llibreta

ALCALDES CATALANS S'ADRECEN AL PROCURADOR DELS DRETS HUMANS DE GUATEMALA

Transcrivim pel seu interès la declaració dels alcaldes de Santa Coloma de Gramanet, de Vilafranca del Penedès, d'Arbúcies i de Sant Pere de Ribes, com a conclusió del seu viatge a Guatemala el febrer passat.

Al Procurador de Los Derechos Humanos en Guatemala, Licenciado Ramiro de León Carpio, con el mayor respeto y consideración.

Quienes suscribimos esta información, somos alcaldes de Cataluña (España) enviados a Guatemala en comisión observadora por la Diputación de Barcelona y representando a la Federación de Municipios de nuestro país. En estos cinco días de permanencia en Guatemala, con las debidas cautelas para no comprometer peligrosamente a nadie, hemos visto diversas realidades y hemos podido hablar con muchas personas: dirigentes de organizaciones populares, intelectuales, líderes campesinos, responsables sindicales, políticos, etc..., evidenciando a través de nuestros contactos que en Guatemala existe un desprecio a los Derechos Humanos que frustra las sinceras aspiraciones de Paz y Democracia del pueblo guatemalteco. Por esta razón, como hermanos que somos de este pueblo, no podemos callar ante las continuas violaciones que se cometen contra los derechos de las personas y de los pueblos, y que nos han sido referidas por testigos que merecen toda nuestra credibilidad. El silencio sería un signo de colaboración con quienes impunemente esparcen por doquier el miedo y el terror.

Entre todo lo que hemos visto y oído, destacamos lo siguiente:

1.- Los Derechos Humanos son violados pertinazmente.

Hemos constatado que en Guatemala siguen los secuestros, los asesinatos, las intimidaciones y las amenazas

contra los opositores políticos. Un claro ejemplo de ello es el reciente secuestro de la Dra. Valenzuela, felizmente liberada por el reclamo y movilización de importantes sectores de ciudadanos y, según parece, a instancias de la Embajada de los Estados Unidos. Siguiendo en esta línea podemos añadir el brutal asesinato de dos dirigentes del Sindicato de la Coca-Cola. También en el Quiché, 80 comunidades indígenas están siendo gravemente hostigadas por fuerzas de un sector del Ejército y los líderes de estas comunidades son amenazados y humillados por cualquier circunstancia. Es más, el Presidente del Consejo de Comunidades Etnicas "Runujel Junam" (CERJ) Sr. Amílcar Méndez, vive en permanente amenaza y el propio Ministro de Defensa, en recientes declaraciones a un representante de Americas Watch, afirmó que el Sr. Méndez "es un frente político de la guerrilla". Según nuestras informaciones, ampliamente contrastadas, nadie ha podido demostrar que el Sr. Méndez actúe en contra o al margen de la Ley. Nos preocupan igualmente los secuestros de los estudiantes universitarios que siguen sin aparecer desde agosto del año pasado.

Creemos que el Gobierno Guatemalteco no ha adoptado hasta el momento medidas eficaces para evitar estas violaciones. En el país hemos constatado que se respira una atmósfera de violencia e intimidación contra la ciudadanía, la cual es promovida por grupos incontrolados y presuntamente vinculados con los aparatos del Estado. Ello es un claro descrédito a la democracia, porque cuestiona la capacidad del gobierno para gobernar. Nosotros, como observadores de la realidad guatemal-

teca, sin partidismo alguno, evidenciamos que tales grupos están en connivencia con los organismos de seguridad del Estado y sobre todo del Ejército, máxime cuando determinados grupos militares se permiten actuar a veces con un claro desprecio hacia el ordenamiento democrático y constitucional, como si se viviera en un estado de excepción permanente.

2.-La pobreza del pueblo pone en peligro la paz.

El gobierno que preside el Licenciado Vinicio Cerezo Arévalo no ha respondido a las esperanzas democráticas que se suscitaron al inicio de su gestión. Incluso el Gobierno español, y con él todos los demócratas españoles, celebramos las rectas intenciones del actual presidente Vinicio Cerezo, manifestadas públicamente en su visita a España. No obstante, lo que parecía recto, se ha torcido de tal manera que, las violaciones de los Derechos Humanos siguen en Guatemala una peligrosa escalada. Hemos constatado que la ciudadanía tiene miedo de hablar, de expresar libremente sus opiniones, porque teme la represión que puede caerles encima en cualquier momento. A este estreñimiento de las libertades públicas, cabe añadir también el hecho de haber fijado una política económica y social que agrava la pobreza de amplios sectores del pueblo guatemalteco, aunándola a un insensible rechazo de las demandas populares.

En la costa sur, por ejemplo, los campesinos que laboran en la zafra, plantean conflicto por pedir un justo aumento salarial: pasar de 3 ó 5 quetz-

les por día a cobrar 10 quetzales por jornada. El Ejército hace de inmediato acto de presencia para intimidar a los campesinos en huelga, como si se tratara de un conflicto militar, cuando en realidad se trata sólo de un conflicto laboral que debe ser resuelto con la negociación y no con la simple represión intimidatoria. Y es que en Guatemala los campesinos pasan hambre, porque su poder adquisitivo apenas les permite sobrevivir.

En la región del Quiché hemos sido testigos de las precarias condiciones en las que viven los campesinos indígenas: sin agua potable, sin atención médica, sin esperanza, con una economía de pura supervivencia. Además, siendo víctimas de una política gubernamental de carácter integracionista y etnocida: muchas comunidades se encuentran bajo un régimen coercitivo, en espacios que no respetan sus tradiciones culturales e históricas. Son las llamadas "aldeas modelo", vigiladas estrechamente por el Ejército. Otras comunidades son obligadas a participar en los planes militares de contrainsurgencia, mediante "las patrullas de auto-defensa civil".

Es una pena que el 72% de la población guatemalteca, que es población indígena y heredera de la tradición maya, se vea sometida por una política de hambre y de miedo.

3.- Hay que platicar para resolver.

La negativa al diálogo es otra constante que hemos observado por parte de quienes detentan el poder político y económico. La iniciativa lanzada por la Comisión Nacional de Reconciliación

para abrir un Diálogo Nacional se ha visto constantemente obstaculizada por el propio gobierno y la participación de los representantes opositores se ha visto perturbada o impedida por la amenaza contra sus vidas. Y es que dialogar supone un acto de humildad y de cuestionamiento de las propias posiciones. Quienes disfrutan de una posición de privilegio no están dispuestos a que nadie les arrebate la prepotencia de la cual hacen gala. Para ellos dialogar es una inútil tarea.

Esto lo hemos constatado en el conflicto de los trabajadores de CAVISA, donde los patronos de la empresa se han negado persistentemente a negociar con los trabajadores la reivindicación que estos plantean: que se les garantice la estabilidad laboral, acabando así con las rescisiones arbitrarias de contratos que sitúan en la indefensión a los trabajadores y, en especial, a los que más se distinguen por su trabajo social o sindical. El Gobierno debe buscar por todos los medios que esta negociación se dé y que la razón se imponga por encima de cualquier otro pretexto. Conviene ir eliminando puntos de conflicto para ir creando condiciones de paz a todos los niveles.

4.- La justicia es una ficción.

Un Estado de Derecho debe caracterizarse por un buen funcionamiento de la administración de Justicia. En Guatemala por desgracia esta característica no se da. La judicatura soporta un desprestigio generalizado de la ciudadanía por la ineficacia comprobada de su gestión. Nadie cree hoy que recurriendo a la Justicia pueda ser uno defendido en

sus Derechos Humanos, porque toda violación que pueda provenir de razones políticas, se ve subrepticamente orillada y obstaculizada en su proceso de investigación, con lo cual uno de los tres pilares que configuran un Estado Democrático, al no funcionar correctamente, hacen que éste caiga por su propia base.

Este es el caso de las familias que tienen algún desaparecido y que reclaman de la Justicia investigaciones para conocer a los culpables que secuestraron, torturaron y ultrajaron con una impunidad sin medida y que deben ser castigados ejemplarmente. La justicia se muestra impotente para atender estos legítimos reclamos, con lo cual el derecho a la vida se ve pisoteado en este país.

Por todo ello, con el debido respeto y con una gran esperanza, pedimos la mediación del Procurador de los Derechos Humanos de la República de Guatemala, para que en la medida de sus atribuciones ponga freno a todas estas violaciones que los Derechos Humanos sufren en el país. Nosotros ofrecemos toda nuestra colaboración para ayudarle en lo que precisare y estamos dispuestos a solicitar también ayuda de nuestro Gobierno para implementar la ingente tarea que le ha sido encomendada al Procurador.

Quedan reconocidos y se despiden atentamente en Guatemala a 20 de febrero de 1990,

Luis Hernández
Alcalde de Santa Coloma de Gramenet
Juan Aguado
Alcalde de Vilafranca del Penedés
Jaime Soler
Alcalde de Arbucies
Javier Garriga
Alcalde de San Pedro de Ribes

SECODES, UN INSTRUMENT DE COOPERACIÓ A L'ABAST DE LA GENT GRAN

1.- ELS SERVEIS D'ASSESSORS VOLUNTARIS

Entre les organitzacions que coope- ren al progrés social i econòmic dels paï- sos en desenvolupament, n'hi ha que ho fan mitjançant els serveis dels anomenats "consultors seniors". Normalment, els consultors seniors són pre-jubilats o jubilats procedents del sector privat o bé de les administracions públiques, dispo- sats a acceptar missions d'ajuda al desenvolupament, de durada curta, com a voluntaris no remunerats. Aquestes organitzacions són denominades genè- ricament "serveis d'assessors volunta- ris".

Quan treballen eficaçment, poden afa- vorir les relacions culturals i comercials dels seus països respectius. Això es considera positiu sempre que sigui com- patible amb el principi de no subordinar mai allò que convé al desenvolupament internacional a cap altra finalitat, com- presa la promoció dels interessos nacio- nals.

Els serveis d'assessors voluntaris tenen fonts de finançament molt vària- des: estatals, autonòmiques, provincials, municipals o privades. Llurs fonts priva- des de finançaments poden ser empre- ses grans o petites, associacions d'em- presaris, fundacions, entitats benèfiques, associacions professionals, institucions religioses, persones físiques, i els matei- xos assessors voluntaris.

L'"European Senior Consultants" (ESC) i el "Reseau Européen du Béné- volat Economique" (REBE) són exem- ples dels mecanismes de cooperació existents entre els serveis d'assessors voluntaris. Fins ara han tingut lloc quatre conferències mundials de representants d'aquests serveis.

2.- L'ORIGEN DE SECODES

Al nostre país, el treball voluntari no remunerat dels jubilats o pre-jubilats en benefici del Tercer Món ha tingut fins ara una acceptació molt minoritària. Darrerament es pot entreveure un canvi d'actitud, que potser és motivat per la reducció de l'edat de jubilació i per una consciència més clara de les injustícies i desequilibris internacionals. El fet és que tendeix a créixer el nombre d'ho- mes i dones amb llarga experiència professional disposats a dedicar temps i esforç a la cooperació amb el Tercer Món per motius desinteressats.

Per avaluar la magnitud d'aquest fet, a finals del 1988 CIDOB va decidir de portar a cap una enquesta d'opinions i disponibilitat dels professionals en si- tuació de jubilació per a cooperar al desenvolupament del Tercer Món. L'en- questa es va fer juntament amb CI- DEAL, HEGDA i IEPADE per tot l'Estat. CIDOB es va encarregar de fer-la a Catalunya, al País Valencià i a les Illes.

Paral·lelament, CIDOB va escriure als principals serveis d'assessors vol- untaris de tot el món per sol·licitar infor- mació sobre els seus principis, objec- tius, estructura, mètodes i activitats. La resposta de les institucions consultades va consistir en la tramesa de molta do- cumentació i en una invitació per a par- ticipar a la Quarta Conferència Mundial de Serveis d'Assessors Voluntaris que va tenir lloc a Wassenaar, Països Bai- xos, del 1 al 4 de maig de 1989.

SENIORS PER A LA COOPERACIÓ I EL DESENVOLUPAMENT (SECO- DES) va néixer per voluntat d'un grup de jubilats, els quals van respondre a l'enquesta de CIDOB i van endegar la gestació de la futura associació i les seves primeres pases, inspirant-se en les associacions d'assessors existents, sense prendre'n cap en particular com a model. El fet d'haver participat a la

Conferència de Wassenaar va ajudar molt a comprendre la natura, les aspira- cions, els problemes i les motivacions d'aquestes associacions.

3.- PRINCIPIS I OBJECTIUS

SECODES és una associació civil, sense finalitat de lucre, independent, apolítica i no confessional domiciliada a la seu de CIDOB, carrer Elisabets 12, Barcelona. La seva assemblea general constitutiva va celebrar-se el 6 de març del 1990. Els seus objectius són:

- contribuir al progrés social i econò- mic dels països en desenvolupament, mitjançant la prestació d' assessorament a llurs institucions i empreses públiques o privades i a d'altres agents econòmics i entitats al servei de la comunitat.

- contribuir a que persones amb experiència professional i nivell de for- mació adients a les necessitats del Tercer Món puguin dedicar part del seu temps lliure a prestar assessorament directe o serveis de suport en el marc de la cooperació al desenvolupament.

SECODES observa els principis de solidaritat, dignitat i llibertat humanes i de defensa de la qualitat de vida. Es compromet a desplegar totes les seves activitats sense competir amb les em- preses consultores, sense minvar les oportunitats d'ocupació remunerada i sense privilegiar cap font de forniment de serveis o d'equipaments.

4.- SOCIS

El Consell Directiu de SECODES

admet com a soci actiu a qualsevol persona que ho sol·liciti amb voluntat de contribuir desinteressadament als fins estatutaris de l'associació i tingui capacitat per a fer-ho, a judici del Consell.

SECODES manté un fitxer informatitzat dels seus socis actius, on es recullen llurs dades personals i altres informacions necessàries per identificar fàcilment les activitats que cada soci pot acomplir, en quines circumstàncies i per quant de temps. Quasi tots els socis actius són jubilats o pre-jubilats amb àmplia experiència de treball acumulada en alguna ocupació, ofici o professió útil pel desenvolupament econòmic i social. La idoneïtat d'un soci actiu per a una missió o encàrrec extern s'avalua en primera aproximació per la seva fitxa i es determina en ferm mitjançant un comitè de selecció, amb l'ajut de consellers experimentats.

Enviar missions de cooperació al Tercer Món implica tot un mecanisme de gestió, amb funcions d'estudi, disseny, preparació, enllaç, suport, avaluació i moltes altres activitats de reraguarda. Per això, no cal ni convé que tots els socis actius estiguin disposats a prendre part personalment en missions de cooperació. Els que hi prenen part, ho fan com a ambaixadors de bona voluntat, disposats a compartir coneixements, pericia i experiència amb els sol·licitants de llurs serveis.

El perfil ideal d'aquests socis actius de "primera línia" es pot definir així:

- Tenen bona disposició per transmetre els seus coneixements i la seva experiència pràctica;
- Estan disposats a prestar els seus serveis amb despeses, assegurances i viatges pagats però sense remuneració;
- Estan interessats a contribuir al desenvolupament del Tercer Món;

- Respecten la cultura i les estructures socials i polítiques dels països en desenvolupament;
- No tenen cap prejudici de raça, religió, origen o nacionalitat;
- Estan en bones condicions físiques i psíquiques, i poden adaptar-se al clima i forma de vida dels països del Tercer Món;
- Tenen independència econòmica i estan disposats a acceptar instruccions i orientacions;
- Estan disponibles a curt termini.

La Fundació CIDOB és soci protector de SECODES. Això assegura una base ferma de col·laboració entre aquestes institucions i facilita l'accés a les bases de dades i al fons documental.

5.- ACTUACIONS

SECODES pot organitzar missions d'assessorament de curta durada per mitjà dels serveis dels seus socis actius. Les despeses de viatge, allotjament, manutenció, assistència mèdica i assegurances d'accidents i de responsabilitat civil són satisfetes pel receptor dels serveis o per una altra entitat col·laboradora. Les condicions de reclutament i les modalitats financeres i tècniques s'especifiquen cas per cas mitjançant convenis entre SECODES i els receptors dels serveis.

Actualment, el col·lectiu dels socis actius de SECODES té capacitat per a assessorar principalment en els següents camps d'activitat:

- agricultura, alimentació, zootecnia i desenvolupament rural;
- enginyeria mecànica, química, de mines i d'obres públiques;
- economia, planificació i gestió empresarial;

- ciències de l'educació, antropologia i assistència social;
- ecologia, boscos i gestió de recursos naturals renovables;
- salut pública, medicina, farmàcia i veterinària;
- disseny, seguiment i avaluació de projectes de cooperació.

En conjunt, els socis actius de SECODES tenen experiència de treball adquirida a l'Àfrica, Amèrica Llatina, Àsia i Europa.

El Comitè d'Actuacions de SECODES, amb l'ajut dels grups de treball temàtics i geogràfics, és l'òrgan encarregat d'examinar qualsevol sol·licitud de serveis, decidir si pot ésser atesa i, si és així, determinar les modalitats d'actuació pertinents a fi de satisfer-la amb eficàcia i promptitud.

A més de les missions d'assessorament, SECODES té altres formes d'actuació tals com conferències, cursos, seminaris, estudis i publicacions.

6.- RECURSOS

Les despeses de funcionament de SECODES es cobreixen amb contribucions de caràcter altruista per part de persones físiques i jurídiques, compreses les quotes anuals dels seus socis actius i les donacions o prestacions de serveis dels seus socis protectors i d'entitats col·laboradores. S'han iniciat gestions per obtenir el recolzament del programa SPRINT de la CEE, el qual dóna suport institucional als serveis d'assessors voluntaris dels seus països membres sempre que els serveis que es prestin siguin gratuïts.

Xavier Prats i Llauredó
Enginyer forestal, conseller de la FAO.
President de SECODES.

Visita a Barcelona de cinc joves xilens dins el marc d'intercanvi del Projecte de Cooperació Internacional Juvenil

Els/les lectors ja sabeu (per anteriors informacions) que aquest Projecte fruit del conveni entre el CJB (Consell de la Joventut de Barcelona), l'Ajuntament de Barcelona i el CIDOB, contempla com un dels seus objectius realitzar com a mínim, un intercanvi anual amb joves llatinoamericans per tal de copsar de prop la seva realitat i intentar establir vincles de cooperació entre les seves entitats i les d'aquí. Aquest és doncs, el II intercanvi del Projecte i la segona vegada que els/les joves visitants, eren xilens/es.

El grup estava format per dues noies i tres nois, tots/es residents a Santiago de Chile, en diferents barris. Heterogenis en la militància política i homogenis en el treball quotidià en associacions i entitats vinculades directe o indirectament amb el món dels joves "pobladores", des de les àrees de recerca d'alternatives laborals, de re-inserció de drogodependents, d'estudi de la no violència activa i de les organitzacions comunals per afrontar la problemàtica de la subalimentació.

Una de les noies, és membre de l'Equip Directiu de FOLICO (Instituto de Formación y Capacitación Juvenil) i encarregada de l'Àrea de Desenvolupament i Organització. El Instituto és una ONG creada l'any 1975 a la població de San Gregorio, comuna de La Granja. Neix com a lloc de formació per a líders cristians obrers en el tema sindical. A partir de l'any 80, a mesura que el món sindical pren estructura per sí mateix, deriva els seus esforços cap al tema "poblacional". En aquesta transició es crea FOLICO-JUVENIL amb l'objectiu concret de promoure les organitzacions juvenils. A partir de l'any 1983 centra el seu treball exclusivament en l'àmbit juvenil poblacional per a contribuir a la formació social i política a través de cursos, tallers, seminaris, etc. des d'una perspectiva laica.

Un dels nois treballa com analista de projectes a la FUNDACION SOLIDARIA TRABAJO PARA UN HERMANO que recolza petites unitats productives vinculades als sectors populars i ofereix assessorament tècnic i econòmic. La Fundación organitza seminaris per investigar en el camp de les micro-empreses i de l'economia no formal com una via alternativa de treball.

L'altre noi treballa a SERPAJ (Servicio Paz y Justicia) en el tema dels drets humans, la seva defensa i difusió entre les capes populars. Ha realitzat, fruit de la seva pròpia experiència, un estudi sobre la joventut xilena a l'exili. Investiga el tema de la no violència activa aplicada a la resolució de conflictes i organitza tallers d'educació sobre el tema adreçats a joves.

El tercer, és un jove drogodependent rehabilitat. S'encarrega de les vendes del pa que produeixen els seus companys i companyes de la "amansaderia" del CENTRO DE ADOLESCENCIA de la "población" de RENCA. Aquest Centre disposa d'un equip interdisciplinari que ofereix l'atenció mèdica i psicològica als joves que ingressen. El consum més habitual és la marihuana, l'alcohol i la inhalació de cola.

Paralelament funciona el grup JUVENTUS on els mateixos joves s'organitzen per a cercar sortides laborals, de vivenda i per afrontar conjuntament qualsevol temàtica que els afecti com a joves marginats.

Per últim, l'altra noia és la responsable de l'equip de promoció de la campanya 'COMPARTIENDO LA MESA' que pretén sensibilitzar les capes benestants de la societat xilena sobre la problemàtica de la fam que pateix gran part d'aquesta mateixa societat. Els resultats econòmics obtinguts, es destinen a l'adquisició d'aliments que es transfereixen a les "ollas comunes", organitzacions veïnals entorn de l'olla diària on cada membre hi aporta el que pot.

Recollint la reflexió expressada pels components de l'anterior intercanvi, es va vetllar en tot moment per aconseguir que els nous visitants fossin agents actius en el sentit de prioritzar la seva

veu en detriment de l'assignació, errònia, d'un rol de receptors/es.

El programa va intentar incloure les temàtiques més properes al treball de cadascun. Això va fer que algunes activitats fossin conjuntes per a tot el grup mentre que les específiques es van fer per separat.

Dins del primer apartat hi inclourem les entrevistes amb responsables de joventut de les Administracions, les reunions amb les agrupacions joves de tots els partits polítics i centrals sindicals que configuren la correlació de forces actual; els contactes amb alguns mitjans de comunicació; les visites culturals i els actes relacionats amb el diàleg Nord-Sud. En aquest darrer punt cal fer especial menció de les dues xerrades a Instituts d'Ensenyament Mitjà amb estudiants de 3er de B.U.P. i C.O.U. que van caracteritzar-se per una gran riquesa d'intercomunicació. Aprofitem l'ocasió per expressar l'agraïment a les diferents professores i professors d'aquests centres per l'interès que van demostrar en acceptar la proposta d'organitzar aquestes xerrades i l'acollida que els hi van oferir.

En el camp específic, els temes principalment tractats a través d'entrevistes, reunions, visites, etc. van ser: l'autoocupació, la formació no reglada, els Drets Humans, la Sida, les drogues, l'homosexualitat, temes que responien als interessos de cadascun d'ells/es.

Podem constatar un fruit immediat: la col·laboració entre l'associació MON SOLIDARI i la FUNDACION SOLIDARIA TRABAJO PARA UN HERMANO que es concreta en el finançament d'un projecte presentat per la Fundación i la possibilitat que un grup de joves catalans es traslladin a l'estiu a Xile per a realitzar un camp de treball vinculat amb l'esmentat projecte.

A llarg termini, confiem amb la consolidació dels diferents contactes iniciats.

Conxita Comamala i Espona.
Responsable de l'organització.

APROXIMACIÓ CRONOLÒGICA ALS ACONTEIXEMENTS DE LITUÀNIA

Set segles de rivalitat amb Moscú

1240-1250: Lituània aconsegueix la seva consolidació interna sota el regnat de Mindaugas. Obstaculitzada la seva expansió cap a l'oest per l'establiment de l'Ordre Teutònic de Prússia i l'enfortiment de Polònia, els grans ducs lituans es van dirigir cap a l'est, disputant els territoris de l'imperi mongol (l'Horda d'Or).
1430: Al regnat de Vytautas el Gran Ducat de Lituània, amb la construcció de bases a la

costa nord-occidental del Mar Negre, coneix l'època de la seva més gran expansió. Comença la rivalitat amb els grans ducs de Moscú per la sobirania de la conca del Dniéper, bressol de la nació russa.

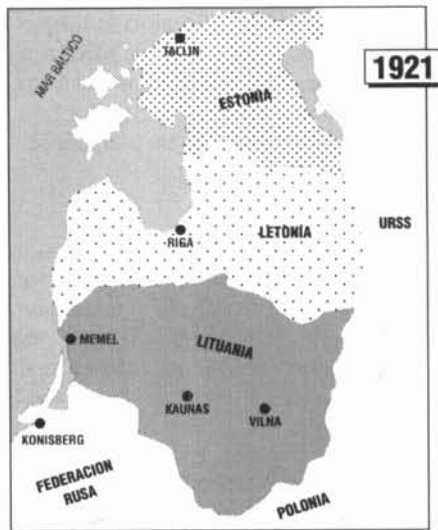
1596: La Unió de Brest, que fusiona l'Església Ortodoxa de Polònia i Lituània amb Roma, afegeix el factor religiós a aquest contenció.

1795: Com a resultat de la tercera partició de

Polònia, a la qual Lituània estava unida, el seu territori va passar a formar part de l'imperi zarista.

18 de febrer de 1918: Després de la Revolució Russa, Finlàndia, Polònia i els països bàltics opten per la independència.

1939: Una de les clàusules secretes del Pacte Ribentrop-Molotov permet a Stalin annexar-se Lituània.

Set mesos per a la independència

L'estalinisme i els seus successors varen bloquejar tota tentativa d'independència.

El procés de reformes que ha portat Gorbachov va permetre que sortissin a la llum els moviments independentistes. En poc temps va quedar clar que la voluntat de la majoria de la població es manifestava en favor d'una secessió, que va començar en petita escala dividint al Partit comunista lituà -desembre de l'any passat- entre una majoria que lluitava per la independència, i els ortodoxes fidels al PCUS.

El dimecres 7 de febrer d'aquest any el Parlament va aprovar una moció que declarava "il·legal i no vàlida" l'annexió a la URSS al 1940.

Els primers partits legalitzats, com el Socialdemòcrata, el Partit Democràtic, els verds i els democristians, es van presentar a les eleccions parlamentàries sota la bandera del SAJUDIS (moviment independentista), que al març de 1989 ja havia guanyat a 36 dels 42 districtes lituans.

A la primera reunió de un nou Parlament, l'onze de març passat, la primera mesura que es va decidir va ser declarar la independència.

Les conseqüències no es van fer esperar. Més de mil soldats soviètics es varen qüestionar la seva fidelitat a una força estrangera, i es van oferir com a voluntaris per a prestar serveis al nou go-

vern, que per la seva banda els hi donava refugi a esglésies i hospitals. El 27 de març, paracaïdistes soviètics varen agafar els primers 23 a un psiquiàtric, i al cap de dos dies, els que estaven sota la protecció de la Creu Roja.

Ultimatums i advertències

La URSS va reglamentar la independència de les seves repúbliques, per mitjà d'un complicat mecanisme de referèndums i negociacions prèvies, rebutjant així la declaració lituana de secessió.

Però com a resposta van ser fixades les fronteres del nou estat i la URSS va enviar tropes de la KGB per a custodiar-les. Es varen prendre precaucions per a protegir els interessos soviètics a la república bàltica, es varen realitzar maniobres militars fins i tot a la mateixa Vilna, i es van enviar els primers ultimàtums amb advertències d'eventuals represàlies.

La darrera amenaçava amb mesures concretes: si no es derogaven totes les lleis relatives a la independència promulgades pel parlament, Lituània deixaria de rebre el forniment de combustibles i de tots aquells productes soviètics que poguessin ser comercialitzats amb divises estrangeres. Els lituans es van ratificar en la seva postura, i el 18 d'abril van deixar de rebre petroli i el 85% del gas. Dos dies més tard van començar a ser desviats els vaixells i els trens que arriba-

ven amb aliments.

La primera ministra Kazimiera Prunskiene va demanar l'ajut de Noruega i de Dinamarca, al temps que el president Vytautas Landsbergis reclamava el recolçament occidental. Les empreses nòrdiques posaven com a condició el pagament en divises i a preus internacionals, i les potències de l'Oest s'estimaven més mantenir les actuals fronteres europees i la política de consens cap a Gorbachov i els seus canvis globals.

Finalment, el president Bush va decidir no prendre represàlies cara a la propera cimera amb Gorbachov, el 30 de maig a Washington, i en una carta enviada al parlament, Mitterrand i Kohl van recomanar la suspensió temporal de les mesures independentistes, per entablar negociacions amb el govern central.

Lituània estava acorralada i no es descartava un retrocés en les seves postures radicals. Encara hi han tropes soviètiques al seu territori, i manquen tant rubles com dòlars per a negociar amb els països capitalistes.

Tant a Letònia com a Estònia s'han començat a seguir els passos lituans: hi han divisions als seus partits comunistes, les eleccions locals les van guanyar les respectives forces nacionalistes, i les advertències soviètiques es van repetir; Gorbachov va dir: "davant la imminència del divorci, tant fa la legitimitat amb la qual es va contraure el matrimoni".

UN NOU MAPA D'EUROPA?

Després de quaranta cinc anys d'una certa estabilitat pel que es fa refereix a la qüestió de fronteres dins de l'Europa, s'inicia aquests darrers mesos una, així sembla, nova etapa en la que apareixen, és a dir, reviu, antigues problemàtiques que fins ara semblaven superades. No és així ja que amb la tantes vegades esmentada democratització dels països de l'est europeu tornen a sorgir amb certa força amb el rerefons de les minories nacionals i amb els conflictes ètnics que comporten. Fins l'any 1945 la Història no és coneixedora de tota aquesta problemàtica, després de tants anys sembla que no ha passat res.

L'enfrontament continuat durant els darrers quaranta-cinc anys entre el bloc socialista i el bloc capitalista i per tant la lluita contínua per aconseguir materialitzar els interessos en l'avanç social i en el domini sense més en funció del poder econòmic, respectivament, havien deixat fora de lloc qüestions com les que ara es fan presents; ara, quan tot fa pensar que la distensió s'extén arreu floreixen tota una serie de qüestions oblidades: els interessos comuns abandonats donen pas a l'individualisme en forma de protagonismes ètnics, i per tant noves remodelacions de fronteres. El mapa d'Europa que om va creure acabat, i això passa a totes les etapes de la Història, s'evidencia una vegada més que no ho està, el més difícil és que alguna vegada ho estigui. L'home és moviment continu i en aquest aspecte quan s'oblida o no s'és conscient de l'objectiu primordial i primer, com a l'alliberament de l'home: es passa a practicar les necessitats amb elements substituïdors; quan es produeix la inversió de l'actuació en aquest tema la qüestió nacionalista, i per tant, fronterera, presentarà l'obsessió i la virulència actuals.

Els nacionalismes sorgeixen entrellaçats amb les diferents divisions lingüístiques, ètniques, territorials, religioses, culturals; cal afegir-hi l'establiment de fronteres en territoris en els que la Història s'ha fet ressò d'una inestabilitat contínua en els que la identitat cultural ha sorgit durant un temps per a ésser traslladada a altres indrets; la falta en segons quins casos d'una clara delimitació geogràfica per agents geomorfològics i en funció d'una climatologia determinada circumscriuen certes regions d'Europa a una clara indeterminació, L'emigració i la immigració són uns dels altres agents de transformació.

Està clar que en aquests moments el perill que a partir de conflictes petits, en

el seu inici localitzats, esdevinguin conflictes de grans proporcions és més factible que fa mig any. Tot un conjunt de petits problemes que es desenvolupen alhora conjuntament amb altres de més transcendència a nivell internacional ens poden abocar a una situació límit fins ara no prevista. L'atenció es centrava a l'enfrontament est-oest i el perill de la guerra nuclear; una vegada resolt o aparentment allunyat, està clar que la lluita es trasllada a uns nivells més convencionals i més controlats però no per això menys perillosos.

Fins ara podiem pensar que Europa estava allunyada de la inestabilitat; en aquests moments les reivindicacions nacionalistes i irredentistes estan cobrant una nova actualitat i no és difícil establir comparances amb èpoques no molt llunyanes en el temps històric. El darrer període d'entreguerres n'és una mostra a observar. Tota una serie de qüestions quasi bé idèntiques estan altra vegada sobre la taula i en aquest sentit ningú se n'escapa; en alguns indrets més esventats i en altres no tant s'estan produint amb els seus períodes d'activació i inactivació gairebé volcàniques; és evident que el tracte és diferent i per tant la visió que es dona de l'Ulster no té res a veure amb la de Lituània o la de Còrsega o la del Kosovo. Per altra banda hi han problemes que sí comporten una importància històrica d'inestabilitat a nivell pròpiament dit internacional, en el que l'equilibri de forces hi és present i per tant la seva funció geoestratègica fa que, mitjançant la seva importància econòmica i política, siguin eix del desequilibri i inestabilitat regional i per tant afectin directament els interessos de seguretat dels països veïns.

Podem fer una repassada i des de la problemàtica d'Irlanda del Nord, moviments descentralitzadors i autonòmics

febles encara dins de França, moviments nacionalistes dels que Espanya no n'és aliena, Yugoslàvia amb tota la problemàtica que representa el Kosovo i la seva relació amb Albània, la situació d'enfrontament per la qüestió transilvana entre Hongria i Romania, les minories turques de Bulgària, tot l'entrellat del Caucas, el sentiment independentista d'alguna de les repúbliques Bàltiques i, com a qüestió de primer ordre, la problemàtica de la reunificació d'Alemanya, un canvi important en el centre d'Europa, el naixement d'una gran potència i el perill d'aquesta força que emergeix en relació a la seva disposició de respecte a l'actual divisió fronterera; Polònia al costat, una vegada més, fent el paper d'un terreny de pas.

El problema alemany

"L'apropament de les dues Alemanyes no pot fer malbé els resultats positius del procés europeu, les relacions entre l'est i l'oest, ni destruir l'equilibri europeu" són paraules del comunicat oficial de la darrera entrevista entre Gorbachov i Kohl el darrer mes de febrer, i és dins d'aquest procés on hi ha un dels problemes més importants del moment: la revisió de les fronteres. És necessari que els països del continent tinguin la seguretat que les fronteres establertes després de la darrera guerra no seran canviades, i és aquí on s'obren tota una sèrie de dubtes, no sols des del punt de vista tradicional en el que ens ha tingut acostumats Alemanya durant els darrers cent anys. Aquesta Alemanya que emergeix de la diversitat de monarquies el segle passat i esdevé font de les dues últimes guerres mundials.

Encara existeix la resolució del tribunal constitucional gràcies a la qual el tercer Reich segueix existint en els límits

RELACIONS INTERNACIONALS

EVOLUCIÓ DE LAS FRONTERAS EUROPEAS EN EL SIGLO XX

fronters de l'any 1937, i per si això fós poc encara, hi ha opinions envers l'efectivitat de la data de 1938, i per tant, les conseqüències són encara més importants ja que aquí hem d'afegir la transcendència que té envers Austria i Txecoslovàquia i, perquè no, si fem memòria, la pretensió polaca en el seu temps envers certs indrets de Txecoslovàquia. Clar que d'això fa molts anys, però ningú s'escapa del problema, des d'una Austria neutral conformada després del tractat firmat l'any 1955, a la R.F.A. que pertany a l'OTAN, i Polònia, Txecoslovàquia i la R.D.A., que formen part del Pacte de Varsòvia.

La unificació pel que fa als països com França planteja una nova situació, un dubte, envers aquest soci de l'OTAN que apareix engrandit territorialment i amb un pes específic molt important dins de l'Europa actual. per una part venen els records a la memòria, per altra es mostra l'interès en desarticlar al contrari. En aquest sentit, absorbir la R.D.A. més que una necessitat ètnica, cultural, nacional, és la de produir un desequilibri favorable a Occident. D'aquí la pretensió que el futur estat unificat ha de pertànyer a l'OTAN. Per tant, el plantejament no és seriós si han d'ésser vigilats els interessos comuns del Pacte de Varsòvia i de l'OTAN.

La Unió Soviètica és partidària de la neutralització d'Alemanya, proposta feta ja als anys cinquanta i, des del seu inici, partidària de la unitat del poble alemany neutral i desmilitaritzat.

La reunificació en aquests moments ha fet sortir a la palestra posicions i propostes que no tenen pas un signe tranquil·litzador, tant per uns com per altres; per una part el projecte de Kohl, per altra el ressorgiment en alguns sectors de la R.D.A. de tendències dretanes properes al Nazisme. La proposta de Kohl no té el recolzament per

part de la Unió Soviètica, Polònia i Txecoslovàquia. La desaparició de la RDA i la conversió d'Alemanya en una gran potència i el possible replantejament de reivindicacions territorials que poden discórrer des de Silèsia, Pomerània, Masúria i els Sudetes, a l'Alsàcia i la Lorena, per tant, les fronteres establertes després de la Segona Guerra Mundial perillarien, i per tant la pau. Aquesta és una possibilitat que va en contra dels esforços que s'estan fent dirigits a la integració de l'Europa Occidental pel 1993 i, per descomptat pel que fa a la Casa Comú Europea. Aquesta situació ha fet que destacats polítics europeus com el mateix Jacques Delors hagin comentat: "Hem tingut por que Alemanya Occidental es senti temptada per un destí que no sigui el de la construcció d'Europa".

Està clara la posició de Polònia en aquest tema per part de totes les forces polítiques del país; el proper mes de Maig quan es celebri, com és tradicional, la batalla de l'Oder allí hi seran totes presents en un esforç per fer patent el caràcter polonès d'aquestes terres, les quals foren adjudicades a instàncies de Stalin en la Conferència de Postdam, i de les quals foren traslladats entre els anys 1945 i 1946 quasi dos milions de polonesos del territori oriental que passaria a la U.R.S.S..

Fins ara les estretes relacions entre la R.D.A. i Polònia -part esquerra i dreta de l'Oder- oferien un tipus de frontera "d'amistat" ens deien, gens inquietant fins fa poc. Ara hi ha en els polítics un sentiment d'inseguretat. Es evident que un dels temes prioritaris és el garantir les fronteres ja establertes i particularment la del Oder-Naissa. Tot i que els polítics de la R.F.A. en donin seguretats és incontestable que es mantenen una sèrie de contradiccions que fan tèmer una solució poc adequada, malgrat

l'aprovació de la moció per la qual s'aproven les actuals fronteres el darrer vuit de Març al Bundestag.

Altres problemes

Els darrers aconteixements a Transilvània posen al descobert la dificultat de la convivència en aquesta regió entre hongaresos i romanesos. Entra en joc darrerament el feixisme i nacionalisme dels dos; les arrels del nacionalisme no han sigut superades, més bé s'han enfortit. Transilvània ha estat sotmesa a Hongria durant uns tres-cents cinquanta anys, per caure en mans de l'imperi austríac el 1691, pel Tractat de Trianon, signat després de la Primera Guerra Mundial. Fou entregada a Romania, posteriorment, per raó d'agraïment de la col·laboració amb Hitler de l'almirall Horthy -li fou entregada durant el període de 1940 fins el 1945 en raó del "Dictat de Viena". Va ésser després de la fi de la guerra que retorna a Romania. Durant els darrers anys fins fa poc no ha tornat a sorgir aquest problema de manera tant virulenta. Durant uns cuants mesos s'han produït tensions interètniques: els hongaresos acusen al moviment nacionalista "Vatra Romanesca" (cor romanès), que va ésser fundat el darrer 25 de Desembre. No és casualitat que al voltant dels dies dels aldarulls les eleccions a Hongria donessin un vot important als partits tradicionals amb velles idees nacionalistes; aquests resultats farien dir dins els cercles que el perill ara no està en l'oposició comunista sinó en l'extrema dreta.

La Moldàvia no s'escapa d'aquesta situació de conflicte, així com el port de Klaipeda -sortida a la mar Bàltica clau per a Lituània-, que ben bé podria ésser el centre d'un altre conflicte territorial.

ENRIC CRUSAT I DE ABARIA

Entrevista a Luis Alvarado Constenla,
Ministro de Bienes Nacionales de la República de Chile

“LAS IZQUIERDAS VAN A SER DECISIVAS EN LA RECREACION DE UNOS SISTEMAS DEMOCRATICOS ESTABLES”

Luis Alvarado Constenla forma parte del gobierno de Patricio Alwyn como Ministro de Bienes Nacionales. De profesión Geógrafo y Sociólogo, trabajó en los equipos técnicos de la campaña presidencial de Salvador Allende. En 1973 estuvo detenido en el Estadio Nacional y luego fue enviado al recinto de detención de Chacabuco. Vivió exiliado en Argentina y Guatemala. Desde 1980 se encuentra en Chile. Miembro del Partido Socialista de Chile y PPD. Ha sido miembro del Comité Central, de la Comisión política y del comité ejecutivo. Recientemente ha sido elegido subsecretario del PS Unificado .

- ¿Cree que esta etapa que últimamente se está desarrollando en Sudamérica, de procesos democratizadores, prepara un nuevo período de porvenir estable?

- Yo creo que sí, que definitivamente hemos entrado en una etapa en América Latina en la que se abandona el peligro de las dictaduras militares; yo creo que hay una sólida propensión hacia la construcción de regímenes democráticos estables. Lo que ha pasado recientemente en Nicaragua y la reacción del propio presidente Daniel Ortega y el Frente Sandinista apunta en el mismo sentido; y creo que en este momento las izquierdas en América Latina han logrado efectivamente aumentar su credibilidad democrática. Y me parece que esto es muy sano para el futuro; a las izquierdas en América Latina se nos asoció en determinados momentos con pretensiones antidemocráticas; y creo que se está demostrando hoy día en todos los países que efectivamente esto no es así, y que se va a dar una etapa en la que las izquierdas van a ser decisivas para la recreación de un sistema democrático estable.

- ¿Así usted cree que este gobierno de coalición no pondrá en peligro la estabilidad del país en relación a los litigios internos que puedan surgir?

- En el caso de Chile nosotros tenemos una coalición que está estructurada en torno a un compromiso programático muy preciso y claro en el que las distintas fuerzas estamos comprometidas a no salirnos de él; ahora en otros países de América Latina no ocurre así, no hay gobiernos de coalición; el caso que yo entiendo o por lo menos creo entender, es que uno de los problemas básicos de la inestabilidad argentina es que efectivamente hay un sistema político que reduce mediante la disputa a dos grandes fuerzas, los radicales y el peronismo. Y que el sistema político en la Argentina no resiste esta tensión permanente entre estas dos grandes fuerzas, que no tiene la suficiente elasticidad para que pueda ser asimilada. Esto es lo que hace que en la Argentina se esté viviendo un período tan crítico.

- ¿Usted cree que el período de intervención norteamericana ya ha pasado o que merced a algunos avances de tipo social o de clara tendencia izquierdista pueda volver a surgir?.

- Yo no me atrevo a hacer predicciones respecto a la conducta del gobierno norteamericano; al fin y al cabo el caso de Panamá es tan reciente y el de Granada hace poco tiempo; en fin, yo no me atrevo a hacer predicciones, lo que sí está claro es que hoy en día en el mundo no hay nadie que esté en condiciones

de legitimar una política intervencionista de esta naturaleza. Usted podrá recordar otras intervenciones norteamericanas de hace unas décadas que eran saludadas fervorosamente por muchos gobiernos en el mundo, por la Organización de los Estados Americanos. Para eso ya no hay condiciones.

- ¿Cómo ve el proceso de unidad socialista en Chile?

- Yo diría que muy bien, está en este momento conformándose en Chile un partido socialista renovado extraordinariamente interesante, que ha surgido como la segunda fuerza política en Chile en condiciones tan complicadas como las que hemos vivido tras de dieciséis años de represión, de persecución. Y aún así hemos sido capaces los socialistas de convertirnos en la segunda fuerza política; y en un proceso muy sólido de avance nos hemos convertido en un polo gravitacional muy importante para reunir muchos grupos en Chile. Desde luego con una clara hegemonía del conjunto de las izquierdas.

- Esta nueva etapa después de la dictadura de Pinochet, ¿cree que puede ser una etapa, por decirlo así, descafeinada en relación a la anterior que precedió a la dictadura, en la que existía un importante movimiento popular de izquierdas, o que existe

una cierta timidez?

-Yo creo que los vientos de la renovación del mundo socialista son tan fuertes que no hay manera de que se produzca una vuelta atrás; en el caso de los partidos de la América Latina, que fueron tan radicalmente Marxistas-Leninistas con toda la ortodoxia de esta naturaleza, yo diría que hoy día nadie está rescatando este tipo de tradición; los que la rescatan son pequeños grupos muy ideologizados y que vienen construyendo realidades que no existen. Con respecto al socialismo en Chile lo interesante es que se deshizo ya hace más de diez años de esta tradición ortodoxa; fue a partir de 1979 que los socialistas chilenos fuimos capaces de deshacernos de este tipo de bagaje, y ésta es la razón por la cual hoy día, después de diez años de arduo trabajo de reconstrucción, de reflexión de las fuerzas socialistas apuntando al siglo XXI, que podemos decir con seguridad que estamos en condiciones de tener un Partido Socialista de corte nuevo, renovado, que está en el signo de los tiempos.

- Si se suman los votos de la derecha en las pasadas elecciones se puede pensar que el tradicional mapa político de los tres tercios ha variado; ¿cómo puede influir esto en el panorama político chileno?

-Bueno, ha variado porque si usted suma los votos de los partidos de derecha llega a alrededor del cuarenta por ciento; y creo que esta votación es falsa; primero por el tipo de sistema electoral; la ley electoral que impuso la dictadura que no sólo es injusta sino insostenible como sistema de representaciones democráticas. Primero por eso y segundo es falso porque en Chile el catorce de diciembre hubo un voto todavía atemorizado. Yo estoy seguro de que en cualquier próxima confrontación electoral que pudiese haber la derecha no va a obtener una votación así.

- ¿Cree usted que el ejército chileno va a tomar una acción de apoyo a este nuevo poder surgido de las elecciones?

- Nosotros no le exigimos a las Fuerzas Armadas de Chile otro compromiso que el respeto a las instituciones democráticas, que cumplan sus tareas estrictamente profesionales, que puedan involucrarse en algunas tareas estratégicas, si nos parece importante, del desarrollo general del país. Pero justamente lo que queremos es que vayan abandonando paulatinamente el papel político que han tenido durante todo este tiempo; no les exigimos un compromiso con nuestras ideas ni con nuestra forma de concebir el desarrollo democrático o del sistema político chileno.

Las queremos neutrales.

- ¿Cómo están viviendo estos días los generales del ejército chileno la transición de poder? ¿podrán ustedes maniobrar libremente, o estarán bajo la tutela militar?

- Somos muchos en Chile que creemos que el voto popular y la presión soberana ejercida el catorce de diciembre pasado han liberado a las Fuerzas Armadas de la tiranía de Pinochet; estoy convencido de que una vez el presidente Alwyn asuma la presidencia vamos a tener una relación con las Fuerzas Armadas totalmente distinta. No sólo confiamos en que habrá una respuesta institucional positiva frente a los desafíos que tiene la reconstrucción democrática; yo pienso que Pinochet sólo es un general derrotado, que su pretensión de dejar todo atado y bien atado -aforismo que ustedes conocen tan bien, que es producto de la admiración de Pinochet por Franco-, no pasa de ser una pretensión, y nosotros creemos tener la fuerza y la legitimidad suficientes para desatar todo lo que en estos últimos meses ha intentado dejar amarrado, intentando maniatar al gobierno del presidente Alwyn, o queriendo cercenar atribuciones que el presidente de todas maneras va a ejercer.

Enric Crusat de Abaria

IRAQ, DE BO A DOLENT

La riquesa petrolera de l'Orient Mitjà - 56% de les reserves mundials-, i els nombrosos conflictes regionals (guerra àrab-israelí, guerra Iraq-Iran, crisi afgana) fan d'aquest conjunt regional un dels punts neuràlgics del món, on s'enfronten directa o indirectament les grans potències. Realment, inclús sense petroli i sense conflictes armats, el Proper i Mitjà Orient són un objectiu geopolític d'excepció per la seva situació geogràfica.

A la primavera de 1988 Iraq va aconseguir victòries decisives en la seva guerra particular amb l'Iran de Jomeini. Aquest fet, junt amb les dificultats pròpies del règim iraní, van provocar l'acceptació per part de Teheran de la resolució del Consell de Seguretat de les Nacions Unides -número 598, 20 de juliol de 1987-. Aquesta resolució preveia una treva i, el més important, Iraq no era considerat ni tractat com el país agressor -va ser l'Iraq, al 1980, qui va reivindicar l'antiga frontera de Shat el Arab i va envair Iran-.

La treva va entrar en vigor el 20 d'agost de 1988 -després de molts durs combats per reafirmar posicions de força cara a una negociació- i aleshores van començar delicades converses entre els dos països,

sota la supervisió de les Nacions Unides. Una any després les converses estaven en un punt mort i els presoners de guerra encara es trobaven retinguts (més de 100.000 soldats), acció que violava els convenis internacionals.

La fi momentània de la guerra amb l'Iran va permetre dedicar forces a unes altres qüestions. Bagdad va desenvolupar una gran ofensiva contra la guerrilla kurda -no va dubtar a fer servir armes químiques, tot i que el règim de Haddan Hussein sempre ho ha negat. Més de 100.000 kurds van fugir cap a Turquia.

Superfície:	434.924 km ²
Capital:	Bagdad
Principals ciutats:	
Bagdad	3.844.608 (1987)
Basrah	1.540.000
Mosu	1.220.000
Kirkuk	535.000
Sistema de govern:	Militar
Cap d'Estat i govern:	Haddan Hussein
Moneda:	Dinar
Idioma:	Arab

Per altra banda, l'activitat diplomàtica iraquí va guanyar punts a la regió, prin-

cipalment al complicat trencaclosques libanès. Al Líban, Bagdad proporciona armes a les milícies cristianes de les forces libaneses, així com recolçament i reconeixement diplomàtics al general Michel Aoun. No cal oblidar que aquestes accions van en contra de manera directa de les actuacions sirianes a la zona -Saddan Hussein vol fer pagar l'ajut que Siria va donar al règim de Jomeini en el transcurs de la guerra.

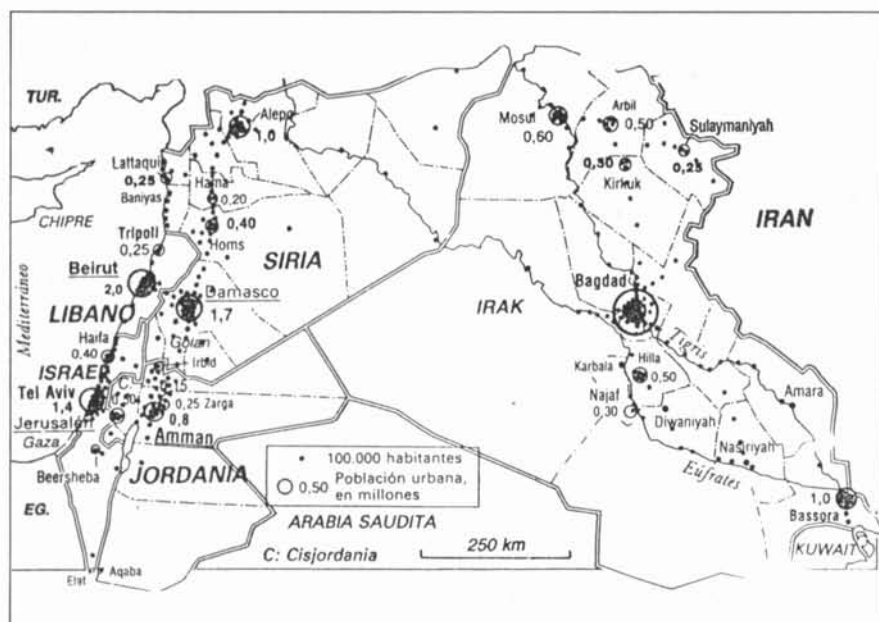
El règim de Hafez el-Assad sembla tenir interès en arreglar la situació. La visita que aquests dies ha fet el president egipci Hosni Mubarak a Siria -no gaire ben vista a Israel, per cert-, deixen al contenciós amb Iraq com la darrera assignatura pendent en termes diplomàtics.

Demografia

Població	
1977	12.000.497
1987	
Homes	8.364.873
Dones	7.913.443
Total	16.278.316
Població estimada	
1984	15.077.000
1985	15.585.000
1986	16.110.000
Densitat (1987)	37,1 hab/km ²
Creixement anual	3,5
Mortalitat infantil	69
Esperança de vida	64
Població urbana	72,8

Font: Central Statistical Organization, Bagdad.

Vuit anys de guerra han afectat de forma considerable a Iraq. A finals de 1988 el deute del país era aproximadament de 60.000 milions de dòlars -un 150% del valor del Producte Nacional Brut. Més de la meitat d'aquest deute correspon a les ajudes que han proporcionat els règims monàrquics del Golf, en nom d'una anomenada "solidaritat àrab" (això és el que vol entendre Bagdad). El pagament d'aquest deute

(30.000 milions restants es deuen a països occidentals sobretot) suposa uns 5.000 milions de dòlars l'any, i desvia uns recursos que anirien molt bé per a la reconstrucció del país. No oblidem que la treva amb l'Iran és extremadament fràgil i les despeses militars continuen (12.000 milions al 1988; 5.000 milions al 1989).

Educació

Tipus	Total
Primària	2.917.474
Secundària	1.012.246
Vocacional	133.568
Universitària	110.173
Instituts tècnics	32.322

Font: Ministeri Educació (1986-87)

Repartiment de la població activa (1977)

	Homes	Dones	Total
Agricultura, bosc i pesca	591.066	352.824	943.890
Mineria	34.716	2.119	36.835
Manufactures	235.777	48.618	284.395
Electricitat, gas i aigua	22.241	949	23.190
Construcció	316.560	5.136	321.696
Hosteleria	207.949	16.155	224.104
Transport i comunicacions	172.814	4.985	177.799
Finances	26.023	5.066	31.089
Funcionariat	871.879	86.100	957.979
Altres	46.258	11.979	58.237

Total població activa	2.525.283	533.931	3.059.214
Població activa	2.589.561	544.378	3.133.939

Font: Year Book of Labour Statistics

Els recursos iraquís segueixen dependent dels ingressos del petroli fonamentalment -12.000 milions de dòlars al 1988. La producció prevista per a l'any passat era de l'ordre de 175 milions de tones (125 milions al 1988). La fragilitat del mercat mundial del petroli fa que aquestes xifres no siguin següres i portin a gegades a previsions errònies.

L'agricultura tenia la seva importància abans de l'esclat de la producció de petroli a gran escala. El sector agrícola era dels més importants de la regió: es van convertir moltes terres àrides en plantacions fèrtils amb irrigacions d'aigua. Tot i això el sector no estava lliure de problemes, i s'havien de fer constants esforços de drenatge i de control de salinitat d'aigua. A la dècada dels setanta es van portar a terme dos plans nacionals de desenvolupament, que donaven prioritat a la producció de petroli i les seves indústries.

L'increment de la industrialització del país es reflexa en la distribució de la població. Prop d'un 64% de la població estava classificada com a urbana l'any 1977, mentre al 1960 era d'un 43% tan sols. De la mateixa manera, sols un 30% dels habitants estava treballant en el sector agrícola al 1977, mentre al 1960 hi havia un 53% de la població en aquest sector.

Comerç exterior (1978) (en milions de dòlars) Importacions

Comestibles	134,5
Materials crus excepte fuels	25,1
Químics	58,7
Manufactures bàsiques	285,2
Maquinària i equip de transport	667,4
Altres	51,7
Total	1.244,1

Font: IMF, International Financial Statistics (1978)

Total importacions (estimades): 2.333,8 (1981)

Exportacions

Fuels lubricants i minerals	3.223,1
Altres productes	18,5
Altres	?
Total	3.267,3

Font: IMF, International Financial Statistics.

Les reserves de petroli iraquís s'han duplicat entre 1986 i 1988. S'ha passat de 6.400 milions de tones a 12.000 milions. Més d'un es pregunta si realment s'han trobat noves fonts de petroli o bé es tracta d'una maniobra per a donar confiança als acreedors internacionals.

Principals interlocutors comercials (milers de milions)

Importacions	1985
Japó	352,1
Turquia	259,2
Alemanya Federal	211,0
Itàlia	128,2
Estats Units	126,0
Brasil	118,9
Total (inc. altres)	2.266,0

Exportacions	1985 (excloses les de petroli)
Turquia	21,8
Jordania	6,8
Emirats A.U.	2,3
Kuwait	2,0
Xina	0,9
Regne Unit	0,8
Total (inc. altres)	46,9

Al llarg de 1987 es van produir canvis fonamentals a l'estructura econòmica del país. Moltes organitzacions estatals van ser abolides i van ser creades companyies privades, amb la intenció de restar poder al control estatal i guanyar eficàcia al sector industrial fonamentalment (mesures d'estímul del sector privat i facilitats d'entrada de capitals estrangers). La reconstrucció del país, tot i això, es veu frenada pels problemes del deute i per la burocràcia, que desvia gran nombre d'esforços.

NOTA: Les estadístiques referents a Iraq porten un endaderriment considerable, tant a nivell interior com internacional, fruit de vuit anys de guerra i de poca regularitat en els cens en els darrers dotze anys.

Jaume Sarda

LOMÉ IV: la posta en marxa d'un nou acord

La Comunitat ha mantingut des de la seva fundació unes relacions molt especials amb certs països en vies de desenvolupament. Actualment aquestes relacions es guien pel Conveni de Lomé. Un quart acord va ser signat i ha entrat en vigor el propassat 1 de març. En aquest protocol es recullen algunes reivindicacions d'Espanya: incorporació de la República Dominicana i Haití, i reducció de la quota aportada pel nostre país al Fons Europeu de Desenvolupament.

La Comunitat es felicita per ser el principal agent d'ajut als països en vies de desenvolupament, i posa com a exemple del seu esforç de cooperació amb el Tercer Món el Conveni de Lomé, que vincula a la CEE i a 69 països de l'Àfrica, Carib i el Pacífic (més conegut com a grup ACP).

Togo va ser un altre cop el lloc escollit per a la signatura d'un nou acord CEE-ACP. El passat 15 de desembre el quart Conveni de Lomé va veure la llum. La seva entrada en vigor estava prevista per al primer de març d'aquest any. L'esperit que va donar lloc al primer conveni allà pel 1975 i els instruments d'ajuda que es van engegar aleshores han continuat fins als nostres dies.

Des de que a l'octubre de 1988 es varen iniciar les converses a Luxemburg fins que es va arribar a un acord el propassat 5 de desembre, va ser necessari recórrer un llarg camí ple de postures enfrontades. L'ampliació geogràfica i els recursos financers van ser els punts que varen despertar una major controvèrsia.

La posició espanyola

Espanya va defensar des del començament de les negociacions la incorporació de nous països al Conveni de Lomé. Els tres candidats Haití, República Dominicana i Namíbia no comptaven amb un recolçament unànim ni dins la CEE ni per part del grup ACP. Haití i Namíbia no despertaven cap tipus d'oposició. La República Dominicana, en canvi, comptava amb les postures en contra del Regne Unit i dels països del Carib.

En la part central d'aquest debat estava la producció i comercialització de banana i sucre per part de la República Dominicana, i el temor que la incor-

poració d'aquesta nació obrís el camí a d'altres de la zona de l'Amèrica Central.

Espanya va assolir un èxit notable quan, després que es fes vinculant la incorporació de Haití i la República Dominicana, va aconseguir que hi hagués unanimitat a la CEE a favor de l'ampliació geogràfica. El grup ACP compta des d'ara amb 69 membres, en lloc dels 66 de l'anterior conveni.

L'altre gran punt de discussió va ser la quantia de l'ajuda financera. En aquest tema la CEE i els ACP van trigar en atansar posicions, la qual cosa va comportar un retard en la signatura de l'acord. Els ACP demanaven que el Fons Europeu de Desenvolupament (FED) doblés la seva aportació. Basaven aquesta petició en la forta crisi econòmica que atravessen, la seva elevada inflació i l'alt creixement demogràfic. Per la seva part, la CEE argumentava que ja aportava ajuda suficient, i que la crisi econòmica era deguda a les mesures d'ajust deficientes adoptades pels ACP. La postura comunitària no era, tot i això, uniforme. Mentre el Regne Unit, Holanda i Dinamarca

estaven en contra de qualsevol increment, els països restants no eren contraris a alguna mena d'augment del FED.

França, com a ex-potència colonial i nació que presidia en aquells moments la Comunitat, es va veure obligada a fer un esforç negociador. La xifra acordada va ser de 12.000 milions d'ecus (més de 1.5 bilions de pessetes), front als 15.000 milions que demanaven els ACP. Aquests milions, tot i ser administrats per la Comissió de les Comunitats, no surten del pressupost comunitari, sinó d'aportacions extraordinàries dels estats membres.

Pel que fa a les aportacions al FED Espanya va obtenir un nou èxit, al aconseguir que es reduís la seva participació d'un 6,6% a un 5,9%. Al nostre país li correspondrà pagar 84.600 milions de pessetes. Però d'aquesta quantitat poca en reverteix, ja que Espanya és un dels països comunitaris que menys acords comercials aconseguix amb els ACP.

Espanya es troba en el camp de la cooperació davant el dilema que per tradició ajuda a l'Amèrica Llatina, però al mateix temps forma part de la Comuni-

tat, i aquesta s'orienta cap als ACP. Les grans quantitats que aporta al FED serveixen per a desenvolupar unes regions en les quals pràcticament no hi té interès.

Sobre el reste de temes a negociar va ser més fàcil arribar a un acord. La durada del conveni va quedar fixada en 10 anys, amb acords financers negociables cada 5 anys. Van ser molt importants per als ACP l'ampliació de la llista de productes que es beneficien de l'Stabex i la supressió de l'obligació de reemborsar les transferències financeres derivades d'aquest apartat. La CEE va acordar també millores comercials pel que fa a regles d'origen i accés al mercat comunitari. Es va establir la prohibició d'importar i exportar residuus tòxics, una qüestió que amenaçava amb provocar tensió entre els ACP i la CEE de no haver-se arribat a un acord. S'estableixen mesures per a abordar amb èxit

ACORDS DE LOMÉ

Núm	Data	Núm de Països	Totalajuda	
			BEI	FED
1	Abril 1976	46	400	3100
2	Gener 1981	57	700	4700
3	Maig 1986	66	1100	7400
4	Març 1990	69	1500	10500

ajustaments estructurals en les deteriorades economies dels ACP. I, per fi, es dona una empenta definitiva a la Fundació Cultural que, tot i estar prevista en l'anterior conveni, no va comptar amb el recolçament necessari.

Un nou conveni es posa en funcionament. Espanya va aconseguir en les

negociacions alguns èxits. Ara cal esperar a veure si sap recuperar, via contractes o exportacions, els diners aportats. Tot un repte per a la dèbil presència del nostre país al Tercer Món.

J.M.CELORIO

DUBLIN: LA CIMERA DE LA UNIÓ POLÍTICA

Al ciutadà comunitari ja res li ve de nou. Després d'haver viscut de prop en els darrers mesos les transformacions als països de l'Est, una iniciativa tan trascendental per a la CEE com és la dinamització de la Unió Política no ha despertat l'interès que es podia pensar.

La cimera extraordinària de Dublín, que es va celebrar el propassat 28 d'abril, es va desenvolupar en un sentit no previst. Plantejada en un principi per analitzar l'impacte de la unificació alemanya sobre la Comunitat, es va decidir, un cop solventada la qüestió alemanya, posar en marxa un projecte molt ambiciós: la Unió Política.

La unificació alemanya va ser analitzada i es va decidir que la incorporació de la RDA a la CEE es produiria en el moment de la seva unió política amb la RFA. Es varen fixar tres fases per a la plena integració: adaptació al dret comunitari, que s'iniciarà el 2 de juliol proper amb la unió econòmica entre la RDA i la RFA; ampliació de la CEE, després de la unió política de les dues Alemanyes; i en darrer lloc, negociació dels períodes de transició.

En el camí de la unificació alemanya es presenten interrogants la resposta dels quals no és fàcil de preveure. Es pensa que la unió econòmica de primers de juliol pot provocar una puja de la inflació a la RFA. Com pot afectar aquest element al conjunt de la CEE?

Es preveuen així mateix variacions en els tipus de canvi del marc alemany front la resta de monedes comunitàries, la qual cosa tindrà repercussions sobre la marxa del Sistema Monetari Europeu. Davant aquests dubtes existeix la creença que la RFA, i indirectament la CEE, tindrà accés prioritari als mercats de l'Est europeu mitjançant els acords especials que la RDA manté amb aquests països.

Un nou projecte

L'assumpte alemany, tot i la seva importància, va quedar en un segon terme davant la proposta de Kohl i Mitterand sobre la Unió Política. L'eix París-Bonn sembla ser torna a funcionar, un cop superades les reticències derivades de la unificació alemanya. Davant la direcció que prenen els aconteixements caldria preguntar-se quant temps trigarem a parlar de l'eix París-Berlín.

En la proposta franc-alemanya s'apunta cap a l'existència d'una política exterior i de defensa comunes dins l'àmbit comunitari. Es pretén que la Comunitat tingui políticament a l'escena internacional el mateix pes que a nivell econòmic.

Aquest projecte va ser ben acollit per la resta dels socis comunitàries, exceptuant al Regne Unit, que tot i això es va

mostrar menys bel.ligerant que en altres ocasions.

El reforçament de poders de les institucions i una major cessió de sobirania són dues qüestions derivades del projecte d'Unió Política. Davant aquest augment de poders la primera ministra britànica proposa un més gran control de les institucions comunitàries per part dels parlaments nacionals.

Un dels grans reptes al qual s'haurà de fer front a properes negociacions és definir què s'entén per Unió Política. A partir d'aquesta definició es podrà veure si encara existeix l'actual unanimitat dels socis comunitàries. Un altre interrogant sobre l'èxit o fracàs de la Unió és el grau de sobirania que cada país està disposat a cedir. El Regne Unit i Dinamarca són molt reticents a qualsevol concessió en aquest terreny.

La marxa de la Unió Política s'inicia a Dublín. La propera etapa serà la cimera del 25-26 de juny, quan els ministres d'afers exteriors presentin un projecte de conferència inter-governamental, que es portarà a terme paral·lelament al de la Unió Econòmica. La darrera etapa serà l'aplicació d'ambdúes reformes, econòmica i política, a partir de 1993.

J. M. C.

tat, i aquesta s'orienta cap als ACP. Les grans quantitats que aporta al FED serveixen per a desenvolupar unes regions en les quals pràcticament no hi té interès.

Sobre el reste de temes a negociar va ser més fàcil arribar a un acord. La durada del conveni va quedar fixada en 10 anys, amb acords financers negociables cada 5 anys. Van ser molt importants per als ACP l'ampliació de la llista de productes que es beneficien de l'Stabex i la supressió de l'obligació de reemborsar les transferències financeres derivades d'aquest apartat. La CEE va acordar també millores comercials pel que fa a regles d'origen i accés al mercat comunitari. Es va establir la prohibició d'importar i exportar residuus tòxics, una qüestió que amenaçava amb provocar tensió entre els ACP i la CEE de no haver-se arribat a un acord. S'estableixen mesures per a abordar amb èxit

ACORDS DE LOMÉ

Núm	Data	Núm de Països	Totalajuda	
			BEI	FED
1	Abril 1976	46	400	3100
2	Gener 1981	57	700	4700
3	Maig 1986	66	1100	7400
4	Març 1990	69	1500	10500

ajustaments estructurals en les deteriorades economies dels ACP. I, per fi, es dona una empenta definitiva a la Fundació Cultural que, tot i estar prevista en l'anterior conveni, no va comptar amb el recolçament necessari.

Un nou conveni es posa en funcionament. Espanya va aconseguir en les

negociacions alguns èxits. Ara cal esperar a veure si sap recuperar, via contractes o exportacions, els diners aportats. Tot un repte per a la dèbil presència del nostre país al Tercer Món.

J.M.CELORIO

DUBLIN: LA CIMERA DE LA UNIÓ POLÍTICA

Al ciutadà comunitari ja res li ve de nou. Després d'haver viscut de prop en els darrers mesos les transformacions als països de l'Est, una iniciativa tan trascendental per a la CEE com és la dinamització de la Unió Política no ha despertat l'interès que es podia pensar.

La cimera extraordinària de Dublín, que es va celebrar el propassat 28 d'abril, es va desenvolupar en un sentit no previst. Plantejada en un principi per analitzar l'impacte de la unificació alemanya sobre la Comunitat, es va decidir, un cop solventada la qüestió alemanya, posar en marxa un projecte molt ambiciós: la Unió Política.

La unificació alemanya va ser analitzada i es va decidir que la incorporació de la RDA a la CEE es produiria en el moment de la seva unió política amb la RFA. Es varen fixar tres fases per a la plena integració: adaptació al dret comunitari, que s'iniciarà el 2 de juliol proper amb la unió econòmica entre la RDA i la RFA; ampliació de la CEE, després de la unió política de les dues Alemanyes; i en darrer lloc, negociació dels períodes de transició.

En el camí de la unificació alemanya es presenten interrogants la resposta dels quals no és fàcil de preveure. Es pensa que la unió econòmica de primers de juliol pot provocar una puja de la inflació a la RFA. Com pot afectar aquest element al conjunt de la CEE?

Es preveuen així mateix variacions en els tipus de canvi del marc alemany front la resta de monedes comunitàries, la qual cosa tindrà repercussions sobre la marxa del Sistema Monetari Europeu. Davant aquests dubtes existeix la creença que la RFA, i indirectament la CEE, tindrà accés prioritari als mercats de l'Est europeu mitjançant els acords especials que la RDA manté amb aquests països.

Un nou projecte

L'assumpte alemany, tot i la seva importància, va quedar en un segon terme davant la proposta de Kohl i Mitterand sobre la Unió Política. L'eix París-Bonn sembla ser torna a funcionar, un cop superades les reticències derivades de la unificació alemanya. Davant la direcció que prenen els aconteixements caldria preguntar-se quant temps trigarem a parlar de l'eix París-Berlín.

En la proposta franc-alemanya s'apunta cap a l'existència d'una política exterior i de defensa comunes dins l'àmbit comunitari. Es pretén que la Comunitat tingui políticament a l'escena internacional el mateix pes que a nivell econòmic.

Aquest projecte va ser ben acollit per la resta dels socis comunitàries, exceptuant al Regne Unit, que tot i això es va

mostrar menys bel.ligerant que en altres ocasions.

El reforçament de poders de les institucions i una major cessió de sobirania són dues qüestions derivades del projecte d'Unió Política. Davant aquest augment de poders la primera ministra britànica proposa un més gran control de les institucions comunitàries per part dels parlaments nacionals.

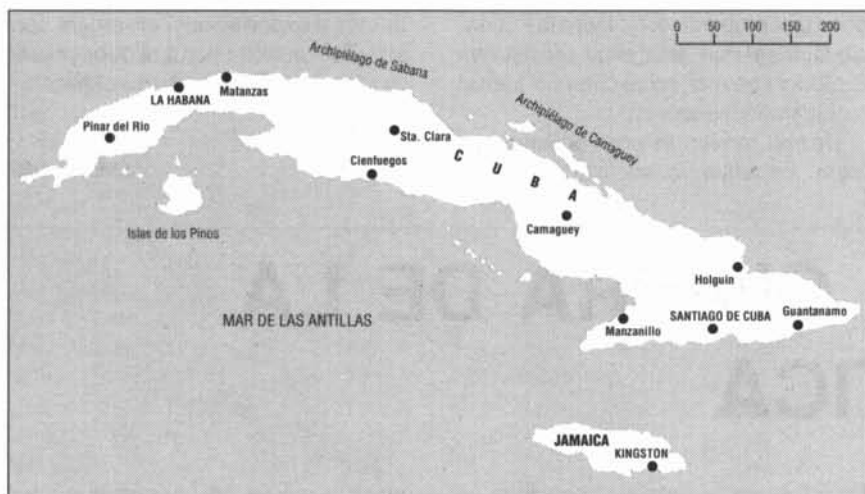
Un dels grans reptes al qual s'haurà de fer front a properes negociacions és definir què s'entén per Unió Política. A partir d'aquesta definició es podrà veure si encara existeix l'actual unanimitat dels socis comunitàries. Un altre interrogant sobre l'èxit o fracàs de la Unió és el grau de sobirania que cada país està disposat a cedir. El Regne Unit i Dinamarca són molt reticents a qualsevol concessió en aquest terreny.

La marxa de la Unió Política s'inicia a Dublín. La propera etapa serà la cimera del 25-26 de juny, quan els ministres d'afers exteriors presentin un projecte de conferència inter-governamental, que es portarà a terme paral·lelament al de la Unió Econòmica. La darrera etapa serà l'aplicació d'ambdúes reformes, econòmica i política, a partir de 1993.

J. M. C.

LA "REVOLUCION" NO ES RENDEIX

Després dels esdeveniments que s'han donat a l'Europa de l'Est, una corrent anti-comunista sembla envair el panorama internacional. El joc electoral a l'Europa comunista i el paper d'en Mijail Gorbachov a la Unió Soviètica apunten cap a canvis fonamentals a l'hora d'entendre el comunisme de finals de segle. La "revolució" es prepara per afrontar els reptes, sobretot a nivell econòmic, que haurà de soportar el poble cubà. La caiguda del règim sandinista a Nicaragua ha estat un cop fort, que ha deixat al règim de Castro sol a una zona d'influència plenament nord-americana.

Alguns analistes internacionals volen veure en aquest panorama un compte enrera per al règim de Fidel, mentre d'altres estudien les possibilitats de reconduir la situació interna perquè el règim sobrevisqui. Mentre, el líder de la revolució cubana assegura tenir la situació controlada ("Todo cambia en el mundo, pero nada cambia en Cuba") i diu a qui l'escolta que el seu règim "morirá con las botas puestas".

Tot i que no es pot deslligar la situació que travessa Cuba en l'actualitat amb la corrent democràtica a l'Europa de l'Est, implicar els fets dins un mateix procés no sembla tan clar. La situació geogràfica, la cultura del poble cubà i fins i tot el caràcter llatí -allunyat dels pobles de l'Europa Central- comporten una realitat pròpia; com els hi agrada dir a les veus properes al règim castrista, "una revolución diferente, autóctona y cubana".

El que és cert és que la presència d'en Fidel Castro i dels homes forts del règim als actes d'afirmació del castrisme -i de la figura del líder- han sovintejat d'unes setmanes ençà. Aquesta ofensiva respon a la certesa que s'atansen temps difícils per al règim, temps d'aïllament internacional i de restriccions econòmiques. Les consignes de Fidel cap al poble cubà en els darrers dies

(coincidint amb l'inici de les emissions de Tele Martí des dels Estats Units) apunten en aquest sentit.

La clau econòmica

L'anomenada "cartilla de racionamiento" és a Cuba tan antiga com la mateixa revolució (arran del bloqueig dels Estats Units). A l'illa manquen matèries primeres. De la Unió Soviètica s'importen el blat i els cereals. El pa i els ous, entre d'altres, estan racionats. A cada cubà li corresponen dos quilograms d'arròs i quasi dos quilograms de sucre, tot per persona i mes. Es ben cert que no hi ha de tot, però també ho és que els preus dels articles de primera necessitat són baixos. Hi ha diners, però no hi ha en què gastar-los. Per exemple, les necessitats alimentícies li suposen al cubà una mitja del 6% del salari mensual. La vivenda suposa un 2% del salari mensual, tot i que és cert que existeixen greus problemes d'allotjament. A la Cuba de Castro els serveis socials són gratuïts (sanitat, educació, esport...).

Pels qui abonaven la tesi que la Unió Soviètica abandonaria Cuba a la seva sort, no fa ni un mes s'ha signat un nou conveni URSS-Cuba que suposa un total de 15.000 milions de dòlars -incre-

ment aproximat d'un 8,7% respecte l'anterior protocol. Tot i la preocupació de la direcció cubana pels intents soviètics de donar un caràcter més racional a les seves relacions econòmiques amb Cuba, la Unió Soviètica d'en Gorbachov seguirà proporcionant combustible, cereals i matèries primeres (és més que probable que part d'aquest petroli que Cuba proporcionava a la Nicaragua sandinista per vincles de solidaritat quedi ara pel consum de l'illa). A canvi, Cuba aconseguirà donar sortida a les exportacions de sucre, níquel i crom.

Cal també replantejar les estructures comercials amb els països de l'Est. Un mercat al qual Cuba accedeix per donar sortida als seus articles excedents, i a canvi reb tecnologia de poca qualitat, una tecnologia que no te els mínims per resultar competitiva al mercat capitalista.

La reconducció del règim

Cuba, tot i que reb assistència soviètica en proporcions més grans que d'altres països, s'ha convertit en un dels crítics principals de la política soviètica. Fidel no oculta la seva desaprovació pels canvis democràtics que es donen a la Unió Soviètica i als països de l'Est. Quan Mijail Gorbachov va viatjar a Cuba les crítiques van cesar durant cert temps, però després retornaren amb força.

El règim de Castro es prepara per una situació que si bé no és nova, sembla certament apuntar cap un enduriment general de les condicions de vida. No tan sols a nivell econòmic -el règim està el.laborant un pla de supervivència que comportaria fins i tot el tancament de fàbriques, respectant la filosofia cubana que ningú quedi al carrer sense feina-, sinó, el que és més significatiu, una reconducció mínima del sistema polític, fonamentalment, una profundització i renovació de noves vies polítiques. Molts cubans estan cansats de privacions i no veuen amb optimisme el futur de sacrificis que s'endevina a Cuba. Tot i les veus de certs elements de l'oposició al règim castrista que denuncien la corrupció del sistema i la greu realitat econòmica, sembla clar l'afany del poder de desmarcar-se dels corrents de l'Europa de l'Est. La realitat cubana sembla autosuficient per afrontar aquest nou repte.

Jaume Sarda

NICARAGUA: EL POLICIA BO

Els qui han passat per l'experiència diuen que als interrogatoris policials sempre n'hi ha un que crida i amenaça -al temps que t'estoven amb la porra-, mentre que un altre, que es fa el bo, et recomana mansa i cordialment "no corris, que és pitjor". Més que no pas una autoinculpació o una delació, en realitat busquen ensorrar-te primer i fer-te renegar dels teus principis després.

Mentre els Estats Units minaven ports, mantenien i armaven a la contra i decretaven bloqueigs econòmics i financers, Espanya, com a amiga, pressionava perquè el sandinisme posés punt i final a l'estat i al temps de la revolució, tol·lerés, respectés i donés facilitats a l'oposició, instaurant el capitalisme i la democràcia de ple. Amb aquestes accions s'haurien guanyat el recol·liment moral -important per a ells- espanyol; i amb algunes concessions més -deixar de recol·lar al FMLN salvadorenc, aturar la reforma agrària, privatitzar les explotacions- s'haurien tornat de cop presentables per al capital internacional.

En una Nicaragua sandinista i en aquestes condicions, Espanya hauria tingut els privilegis del bon amic, i va apostar per Ortega. Però, en lloc d'apuntalar-lo, la seva política exterior el va condicionar tant que es va tornar un element en la seva contra. Perquè, són o no els socialistes espanyols una mena

de sandinistes arrepençats i reinsertats a la societat internacional?

Amb el vot favorable a la integració a l'OTAN, el triomf de la UNO pot interpretar-se com un bon pas endavant cara a la reconciliació amb els nord-americans. Aquí vàrem tenir pressions psicològiques del tipus de: "fora de l'OTAN mai ens integrariem plenament a l'Europa, seguiríem equiparats al Tercer Món, més a prop del Marroc que del Nord desenvolupat, i fins i tot el benestar (mal repartit o no) provinent del turisme podria veure's en perill fora de l'Aliança". Però aquell petit país -Nicaragua- encara les va rebre molt més fortes: asfixia de la banca mundial, descarada intervenció militar estrangera, terratrèmols, i fins i tot l'ensorrament d'aquella part del món de la qual podien esperar alguna mena d'ajut.

Si considerem les queixes de la UNO davant el recol·liment ofert al sandinisme al llarg de la campanya electoral per quasi bé tots els mitjans de comunicació i fins i tot per membres del govern espanyol, la influència espanyola ha quedat mal parada a l'Amèrica Central, mentre els nord-americans recuperen terreny, tot i ser els dolents de la pel·lícula.

En definitiva, el sandinisme va caure per just i democràtic; mai un govern tan dèbil va donar tants avantatges als seus enemics. Entre les primeres mesures a prendre, Chamorro ja va prometre retornar els latifundis i privatitzar l'explotació de les riqueses naturals, i va nomenar com a assessors a ex-caps de la contra; un d'ells fa un temps va confessar: "primer un aprèn a matar, i després li agrada".

AUSTRÀLIA: UNA MICA MES DE LABORISME

Deu milions d'electors varen confirmar, per quart cop consecutiu, al laborisme al front del govern australià. La diferència de vots entre el partit guanyador i la coalició Nacional-Liberal encapçalada per Andrew Peacock és la més minsa enregistrada en els darrers trenta anys; dels 148 escons de la Càmera de Representants, 75 varen ser per al Partit Laborista, 72 per l'oposició i 1 pels independents.

Mentre Bob Hawke afirmava que una legislatura més li permetria culminar les reformes econòmiques iniciades fa 7 anys, Peacock repetia un i altre cop que l'economia australiana està "malalta i en un retrocés clar".

Si bé Austràlia es troba lluny de la pobresa extrema -i encara creixent- dels països productors de matèries primeres, s'ha vist perjudicada en els darrers anys per la constant caiguda dels preus agropecuaris al mercat internacional.

El sistema electoral característic d'aquest país, que fa que els ciutadans hagin de votar per tots els candidats segons el seu ordre de preferències, va contribuir al mínim triomf de Hawke. Un qüestionari dels ecologistes sobre la protecció dels boscos va atreure el vot de les organitzacions defensores del medi ambient, que a Austràlia tenen molt poder i influències.

Amb aquest resultat, el dirigent laborista entra en el seu vuitè any consecutiu com a primer ministre, i ara l'atenció cal posar-la a la crisi de l'oposició. Després d'aquesta quarta derrota Peacock ha renunciat, i la nova cara conservadora es diu Johan Hewson.

GOVERN ESTABLE A ZIMBABUE

La Unió Nacional Africana (ZANU) tindrà 116 dels 120 seients al parlament de Zimbabue. El partit de Robert Mugabe va obtenir un triomf amplísim als comicis que es varen celebrar els dies 28, 29 i 30 de febrer -amb la representació d'un 78,3% de l'electorat- davant d'un 16% del Moviment d'Unitat Africana liderat per Edgar Tekere, i el 7,5% (1 escó) del ZANU-NDONGA (escissió del ZANU amb recol·liment tribal).

Al llarg de la campanya electoral el ZUM -formació política fundada fa menys d'un any- ha denunciat el boicot dels mitjans de comunicació oficials, la persecució per part de la policia i l'agressió a trets d'un dels seus candidats. D'altra banda, Mugabe primer mandatari del país des de la seva independència al 1980- acusa al ZUM de voler facilitar la tornada al poder dels colons blancs.

Cal assenyalar, segons els observadors polítics, que en la població reina un gran desconcert, degut a la incapacitat del govern per a combatre l'atur que afecta a un terç dels habitants, factor que es veu reflexat en un absentisme molt alt. A les eleccions de 1985 la participació va ser d'un 90%. Aquest cop ben just va arribar a un 54%.

GRECIA: PER FI, MITSOTAKIS

Finalment, el 9 d'abril i tot i no haver aconseguit els 151 escons, Constantino Mitsotakis va convertir-se en primer ministre de Grècia i podrà formar govern, després de tres intents errats en els quals no va assolir la majoria necessària. Aquest cop tampoc. Amb el 46,89% va arribar als 150 escons, i va necessitar de l'aliança amb un partit de centre-dreta escindit de Nova Democràcia -anomenat Diana-, i que amb la seva única representant recol·larà la gestió de Mitsotakis.

El PASOK, amb un 38,6% va quedar amb 123 escons, la Coalició de Forces d'Esquerra i de Progrés amb 19 (10,27%). Encara queda per resoldre el procés obert contra l'anterior mandatari i líder del PASOK, Andreas Papandreu, per escoltes telefòniques múltiples i suborns. Correctius per corrupcions, que criden l'atenció sobre el futur d'altres governs socialistes convençuts del domini total de la situació.

ALEMANYA: L'ORIENTAL, A LA DRETA DE L'OCCIDENTAL

Després dels comicis del 18 de març a la República Democràtica Alemanya varen quedar en evidència dos elements que, al interrelacionar-se, conformen l'essencial de la voluntat dels alemanys orientals: d'una banda, el repudi al caduc sistema comunista, imposat contra-natura pels soviètics, i la imatge del qual s'havia enfosquit després de dècades de desgast. Per altra, la urgència de la unificació, i junt amb ella, la realització del desig d'un ràpid augment del nivell de vida.

El missatge de l'Aliança per Alemanya -de dretes, la columna vertebral de la qual és la Unió Cristiana Democràtica- era la integració política i monetària accelerades, a diferència del SPD (socialdemòcrates), que s'estimaven més un procés de fusió més lent.

Com ja s'ha vist, aquests resultats (48,15% de l'Aliança, 21,84% del SPD, 16,33% per als comunistes reformats del PSD i un 10,46% de liberals, verds i altres forces minoritàries) tindran repercussió a la vida europea els propers mesos. Al conèixer aquestes dades, Lothar de Maiziere, candidat de la dreta i actual president, va proposar formar un govern de coalició amb el SPD. Però Ibrahim Boheme, el seu líder, va declinar l'ofertament, segurament respectant altres intencions.

En principi, això impossibilitarà que l'única oposició d'esquerres sigui el PDS (Partit per al Socialisme Democràtic) de Gregor Gysi i Hans Modrow -els quals ja, com a tercera força política, semblen haver fet oblidar la seva imatge "d'hereus de l'estalinisme" que tenien al SED (antic PC). A més, permet al SPD capitalitzar el desgast que les reformes i el trànsit d'una economia planificada a una altra de mercat portaran als democristians.

Aquests resultats també incidiran a la batalla política que hi ha a la RFA cara a les eleccions generals del desembre. Kohl es va enfrontar al Bundesbank acceptant la paritat dels marcs -amb l'alegria de l'Est-, mentre Oskar Lafontaine (SPD occidental), recent guanyador a Sarre i Munic -tradicionalment conservadors-, tot i haver perdut a l'Est, queda com a "pescador ante río revuelto".

HONGRIA: ARRIBAR A L'OPULENCIA OCCIDENTAL

La gran majoria dels hongaresos no volen sentir parlar de res que els hi recordi al comunisme. Tot i que els seus governants varen iniciar les primeres reformes del bloc oriental, de que ells mateixos varen obrir la primera escletxa de l'anomenat "Telón de Acero" -per on van fugir milers d'alemanys-, i de que van iniciar la transició al capitalisme ja en l'època de Breznev, encara són part d'una realitat que la gent vol esborrar.

Els membres del partit ho sabien, fins el punt de canviar d'identitat i de nom. Els menys impopulars van crear el PSH que va convocar les eleccions, on no varen passar d'un 10% dels vots. Els buròcrates ortodoxes del PSOH no varen aconseguir representació. S'havien dividit feia uns 8 mesos.

La força majoritària va resultar ser el Fòrum Democràtic d'en Jozsef Antal, un líder d'una llarga trejectòria oposi-

ra, populista, cristià i nacionalista, amb gran un arrelament a les zones rurals: van obtenir 164 dels 386 escons del Parlament.

L'Aliança dels demòcrates lliures, primera força de l'oposició (92 representants), és radical i un xic elitista. Mai ha pactat amb el socialisme, inclús va guanyar vots denunciant fraudes de l'anterior govern, com les escoltes telefòniques a l'oposició, o l'intent del PSOH de blanquejar el seu patrimoni amb la creació d'empreses. Mentre el règim s'ensorrava, els buròcrates aàren inventar un sistema de privatització d'empreses estatals; ells les taxaven i les adquirien, sense que ningú pogués ofertar per elles. Així, els capitals del fisc passaven a mans dels seus antics gestors.

El nou govern s'ha trobat amb una situació econòmica desesperant. A més, haurà d'encarar difícils i doloroses reformes, com són la constitucional -per a canviar el sistema-, l'administrativa -que es pot convertir en una purga de funcionaris- i greus ajustaments econòmics, amb un sindicat únic que pot capitalitzar les reivindicacions socials. Però el que es vol aconseguir unifica totes les voluntats: "entrar com a membres a l'Europa occidental, l'opulenta".

JAPÓ: QUASI BE TOTS PERDEN

A la Càmera Baixa, els liberals varen tornar a aconseguir la majoria absoluta amb 275 escons, tot i que en van perdre 20. Els socialistes, amb 136, en pugen 53. El budisme laic de Komeito, amb 54, en perd 9. El comunisme, amb 16, en perd 10. La socialdemocràcia, amb 14, en perd 11, i amb 4 es manté el Partit Unit Socialdemòcrata. D'aquesta forma es posa fi a les especulacions sobre la repercussió de les corrupcions, suborns, "affaires", preus abusius i impostos que varen dominar el panorama japonès.

El primer ministre Kakuei Tanaka va ser condemnat a quatre anys de presó pels seus interessos en la compra de productes a la companyia aeronàutica Lockheed per part del ministeri de Defensa. Nakasone encara està sent investigat pel seu compromís en l'assumpte "Recruit", que també li va costar el càrrec a Takeshita; tots dos van rebre diners o bé accions de la societat esmentada. Sosuke Uno va tindre que dimitir quan es va saber que esclavitzava

va a les seves amants. Quatre presidents de govern consecutius envolicats en assumptes de corrupció era ja massa, inclús pels japonesos.

Al juliol passat els liberals perdien per primer cop des del 1955 la majoria a la Càmera Alta, i corrien el risc de perdre-ho tot. Des d'aleshores han dissenyat una campanya per a recuperar el recolçament dels aliats tradicionals, com són els pagesos i les dones, que havien recolçat massivament a la líder socialdemòcrata Takako Doi, i els empresaris varen proporcionar més diners que mai perquè els mitjans de comunicació alarmessin a l'electorat sobre el desastre d'un govern socialista.

Els principals arguments de Doi eren l'eliminació de l'impost al consum d'un 3% -per impopular-, abandonar els tractats de defensa i seguretat amb els Estats Units i el programa de construcció de centrals nuclears, mesures contra la carestia d'aliments, i el transport i els immobles, que provoquen la gran protesta de la classe mitja urbana. Haurà d'esperar per a portar-les a terme. El seu partit porta 35 anys d'espera.

J. V. I. E. A.

HASSAN II

La figura del rei Hassan II del Marroc és des de fa temps un personatge capdavanter no tan sols al Magreb, sino al panorama de la política internacional. És un monarca com els d'abans, amo i senyor del seu territori i de la seva gent, amb una forma feudal d'exercir el poder.

Hassan II va pujar al tron dels seus avantpassats alauís al 1961, a la mort inesperada del seu pare, Mohamed V. Els alauís, que van arribar del Hedjaz al Marroc el 1266, ocupen el tron del Marroc des de 1640. Quan el seu pare li va confiar, per primer cop, el càrrec de cap de l'Estat Major de l'Exèrcit, l'aleshores príncep hereu, Mulay Hassan, tenia 28 anys -any 1957- i una ambició de poder enorme.

Hassan II es troba ara com ara en el punt més alt del seu regnat. Reconegut internacionalment, en les seves mans té el poder econòmic, polític, religiós, militar i legislatiu. Res no es fa al Marroc -i al Magreb- sense que Hassan II ho sapiga. No espren cap decisió d'importància sense autorització del rei. Mai cap avantpassat seu va tenir tant poder. Però no sempre ha estat així. Per arribar on és ara, Hassan II ha tingut que lluitar en molts fronts. Per establir la seva autoritat sobre les tribus disidents i sobre els regionalismes primer. En segon lloc, per controlar un exèrcit ansiós de regentar el poder -inclús va atemptar contra la seva vida un parell de vegades. En darrer lloc, i potser és la tasca a la qual està dedicant més temps els darrers anys a nivell interior -a part de crear una unanimitat nacional total-, per destruir el poder i la influència dels nacionalismes i dels partits polítics, que sense

qüestionar el règim monàrquic, sí aspiraven a una monarquia parlamentària que portés al Marroc al món modern.

Les intencions de Hassan II sempre han vingut acompanyades de fets contundents que diuen del poder del monarca al Marroc. La repressió de les revoltes berebers al Rif, l'Atlas i Tafilalet al 1958. Al 1965, al tallar els incidents de la ciutat de Casablanca, que varen portar a un període d'excepció de cinc anys. Al 1971 va fer executar quatre generals, cinc coronels i un comandant arran d'un atac al seu palau de Skirat. Al 1972, després del atemptat que va estar a punt de costar-li la vida. Al 1975 durant la guerra del Sahara. A Casablanca el 1981, a Tetuán i Nador el 1984, etc. Totes elles accions que demostren la visió política del rei i la seva capacitat d'intervenció quan els aconteixements ho requereixen.

En el terreny internacional les accions del monarca marroquí són també continuades i a cops espectaculars: conflicte del Sahara amb el Front Polisari, que ha portat al país a diferents contenciosos als organismes internacionals i amb els seus veïns -Algèria i Mauritània fonamentalment. Les relacions sempre complexes amb Espanya i els contactes amb el mateix Gaddafi, que van sorprendre a més d'un analista polític. Les excel·lents relacions amb els Estats Units, que consideren a Hassan II el més gran aliat a la zona; el tira i arrossa a l'Organització de la Unitat Africana.

La construcció del Gran Magreb, cara al gran mercat europeu de 1992, una tasca a la qual el rei marroquí està dedi-

cant esforços els darrers temps. El Magreb té molt interès a organitzar-se cara a aquest conjunt econòmic, i el Marroc no en pot estar absent.

Hassan II, el gran polític, es mou entre un protagonisme internacional i un règim polític interior on els temes a debat són escollits amb molta cura per no trencar l'equilibri precari sobre el qual la monarquia alauita es mou amb habilitat.

Jaume Sarda

Documentos sobre las Relaciones Exteriores de Cuba

- 901374902** CC= I. 72/89 **Perú/EE.UU/URSS**
 Ti: "Cuba, las relaciones con la URSS"
 Au: Habel, Janette
 Nr: Inprecor
 Francia, 1989. pp: 13-20
- 901374802** CC= A.I. 18/90 **Cuba/España/Relaciones Internacionales/Diplomacia/Cuadros/Relaciones Económicas**
 Ti: "Soviet and Cuban policy towards Nicaragua: 1979-1987"
 Au: Dominguez, Edmeái
 Ai: CIDOB
 Nr: Afers Internacionals
 Barcelona, 1990. pp: 69-83
- 901351702** CC= L. **Cuba/URSS/América Latina/Política Exterior/Historia/Relaciones Económicas/Revolución/Internacionalismo**
 Ti: "Cronología, 25 años de revolución"
 Ai: Centro de documentación del comité central del partido comunista de Cuba
 Nr: Política
 La Habana, 1987. pp: 1-394
- 901343702** CC= P.E. 1/89 **Cuba/URSS/América Latina/Política Exterior/Historia/Relaciones Económicas/Revolución/Internacionalismo**
 Ti: "La diplomatie Cubaine: moins fouguese mains nullement rassise"
 Au: Clerc, Jean-Pierre
 Nr: Politique étrangère
 París, 1989. pp: 93-101
- 891292802** CC= Ca.Co. 16/88 **Cuba/URSS/América Latina/Diplomacia/Cooperación Regional/Relaciones Internacionales/Política Exterior**
 Ti: "El Caribe Oriental de habla inglesa en la política exterior de Venezuela y Cuba"
 Au: Giacalone, Ritaái. Facultad de Ciencias Políticas y Sociales
 Nr: El Caribe Contemporaneo
 México, 1988; pp: 59-71
- 891249102** CC= Nu.S. 99/89 **Cuba/Venezuela/Caribe/Política Exterior**
 Ti: "El diferendo Cuba-EE.UU una visión desde la Habana"
 Au: López Segrera, Francisco
 Nr: Nueva Sociedad
 Caracas, 1989. pp: 58-70
- 881080702** CC= B.A.S. 3/88 **Cuba/EE.UU/Política Exterior/Relaciones Bilaterales/Relaciones Este Oeste**
 Ti: "Was Khrushchev bluffing in Cuba?"
 Au: Ned Lebow, Richard
 Nr: Bulletin of the Atomic Scientists
 Chicago, 1988. pp: 38-43
- 881060702** CC= Pe.P. 51/88 **Cuba/URSS/Política Exterior/Conflicto**
 Ti: "EE.UU.: una política alternativa hacia Cuba"
 Ai: PACCA
 Nr: Pensamiento Propio Nicaragua, 1988. pp: 53-56
- 880854302** CC= L. **Cuba/EE.UU/Política Exterior/Alternativas/Conflicto**
 Ti: "A America Latina e a politica mundial"
 Au: Muñoz, Heraldo; Tulchin, J.
 Nr: Editora Convivio
 Sao Paulo, 1986. pp: 1-246
- 870694002** CC= N.L.A. 1/87 **Cuba/EE.UU/URSS**
 Ti: "Cuba y España, relaciones y percepciones"
 Ai: Roy, Joaquín
 Nr: University of Miami
 Miami, 1987. pp: 1-102
- 870678202** CC= Co.Co. 1/87 **Cuba/España/Relaciones Internacionales/Diplomacia/Cuadros/Relaciones Económicas**
 Ti: "Cuba: dependent interventionism"
 Au: Duner, Bertil
 Nr: Cooperation and Conflict
 Washington, 1987. pp: 35-47
- 860489102** CC= Po.C. 2/86 **Cuba/URSS/Política Exterior/Dependencia Militar/Intervencionismo**
 Ti: "Castro and Gorbachev: politics of accomodation"
 Au: Duncan, Raymond
 Nr: Problems of Communism
 Washington, 1986. pp: 45-57
- 860469201** CC= L. **Cuba/URSS/Caribe/Política Exterior/Alianza/Acuerdos/ideologías/Conflicto/Geopolítica/Estrategia/Dependencia Militar/Cooperación/Relaciones Económicas**
 Ti: "La crisis económica y social del mundo; informe a la VII cumbre de los países no alineados"
 Au: Castro, Fidel
 Nr: Planeta
 Barcelona, 1983. pp: 1-238
- 860469101** CC= L. **Cuba/Gobierno/Declaraciones/Economía Internacional/Crisis/Consecuencias/Países en Vías de Desarrollo/Países Menos Desarrollados/Dialogo Sur Sur/Cooperación/Transnacionales/Sistema Monetario/Deuda Externa/Agricultura/Alimentación/Rearme/Movimiento de Países no Alineados**
 Ti: "La Economía de Cuba (II). Las relaciones económicas entre Cuba y España"
 Au: Palazuelos Manso, E.
 Nr: Fundación Banco Exterior
 Madrid, 1986. pp: 1-299
- 860361708** CC= L. **Cuba/España/Relaciones Económicas/Comercio/Cooperación/Cuadros inversiones Exteriores/Bibliografía**
 Ti: "Cuba: economía y poder (1959-1980)"
 Au: Recarte, Alberto
 Nr: Alianza Universidad
 Madrid, 1980. pp: 1-235
- 860256702** CC= L. **Cuba/URSS/España/Política Económica/Recursos Naturales/organización Política/Relaciones Económicas/Agricultura/Reforma/Cuadros/Estadísticas**
 Ti: "España y el conflicto entre Cuba y Estados Unidos"
 Au: Del Aguila, Juan
 Nr: Ediciones Cultura Hispánica
 Madrid, 1986. pp: 7-16
- Cuba/EE.UU/España/Conflicto/Relaciones Este Oeste/Política Exterior**
- Cuba/América Latina/Brasil/Chile/Caribe/Argentina/Venezuela/**